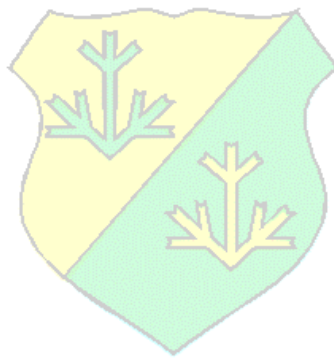

NÕMMIE ARENG JA

EHITUSSUNDMÄÄRUSED

Nõmme 1929, 1932, 1936, 1937

NÕMME ARENG JA EHITUSSUNDMÄÄRUSED

Üldist

Nõmme on linnaosa, mille väärtused seisnevad tema eripäras – selles, mis teeb Nõmmest just Nõmme, aga mitte Mustamäe, Õismäe, Lasnamäe või kasvõi näiteks 'Nõmmemäe'. Ka viimatinimetatud variant oli alles paarkümmend aastat tagasi kaalukausil, aga jäi õnneks kõrvale.

Nõmme arengule pani alguse Nikolai von Glehn, raudtee, reljeef ja männimets – ühes või teises järjestuses, kuid ühtviisi olulised on nad kõik. Mis on aga taganud selle, et Nõmme linn oli kujunenud Tallinna linnaga liitmise ajaks selliseks, nagu seda praegu hindame?

Oma osa oli kindlasti looduslikel eeldustel. Teine osa oli aga Nõmme linnaelu erilistel reeglitel, mis olid kirja pandud Nõmme ehitus- jt. asjakohastes sundmäärustes, et antud eeldusi ühiseks hüvanguks kasutada.

Sundmäärused koostati ja võeti vastu Nõmme omavalitsuse poolt eesmärgiga

ARENDADA NÕMME LINNA

euroopalikuks tervislikuks metsalinnaks. Linnaks, mida võime võrrelda Narva-Jõesuu või Jurmalaga – õnneks küll ilma nimetatud linnu moonutanud totaalse kuurordibuumi ning selle taandumise kollapsita –, aga kindlasti ka Elva või Aegviiduga.

Neid dokumente ei ole keegi demokraatlikult kehtetuks tunnistanud. Vastupidi, pärast pikka vahet on uuesti au sisse tõstetud need väärtused, mis kujundasid Nõmme näo. Nüüdseks on neist lähtunud omandisuhete taastamine ja seega peaks samadest väärtustest juhinduma ka kinnisvara arendamine.

Nõmme ei ole isoleeritud üksus, ta rikastab ja mitmekesistab Tallinna linna struktuuri juba ainuüksi oma olemasoluga, aga ka eluviisi ja elukeskkonnana. Seega

NÕMME ERIPÄRA SÄILITAV ARENG ON ÜHISTES HUVIDES.

Möödunud kuus aastakümnet on jäädvustanud oma jälje Nõmme algupärasesse väljanägemisse. Nõmme linnaosa üldplaneeringu koostamisega on saabunud aeg tänapäevasest vaatenurgast lähtudes analüüsida Nõmme kujunemislugu läbivaid linnaehituslikke ja kontseptuaalseid ideid, nende arengut ning järjepidevust. Sellest johtuvad mitmed planeeringulised üldistused.

Üldplaneeringu täiendamiseks ja rakendamiseks on koostatud üldplaneeringust eraldi seisva ehitusmääruse eelnõu, mis kirjeldab üldistavalt arengupõhimõtteid ning häid ehitustavasid Nõmmel. Ehitusmääruse eelnõu saab Nõmme kohalikuks ehitusmääruseks alles pärast läbiarutamist ja kõigi asjaosaliste – nii elanike kui nende esindajate kokkuleppel.

Seadmaks mõõdupuud tänase ehitusmääruse eelnõu hindamiseks on otstarbekas vaadata tagasi ning tutvuda eelnevalt tehtuga. Üldplaneeringu koostajad on sel otstarbel järgnevalt kokku seadnud ja kättesaadavaks teinud ehitussundmääruse 1929.aastast ning Nõmme linna sundmäärused 1937.aastast, millest ilmneb sellise regulatsiooni sisuline areng. Näeksime hea meelega, et neid edasigi levitatakse.

Nõmmel 04.septembril 2001

Nõmme linna ehitussundmäärus.

Antud linnaseaduse § 108 p.p. 3 ja 4 põhjal.
(R.T. 9.aug.1929. nr.71; 2.aug.1932. nr.61.)

§ 1. Uute ehituste püstitamine ja igasuguste ümberehituste tegemine Nõmme linna piirides võib sündida linnavalitsuse loal ja tema poolt kinnitatud plaanide järgi käesolevas sundmääruses ette nähtud korras.

§ 2. Linnavalitsusele kuulub veel loaandmine järgmistehitustööde tegemiseks:

a) maa-aluste juhede ja lahtiste kraavide ehitamine,

b) tänavapoolsete fassaadide muutmine,

c) vanade kapitaalsete lammutamine ja juurdeehitamine,

d) uute korstnate, küttekollete ja ahjude ehitamine, niisama ka vanade ümberpaigutamine uutele kohtadele,

e) reklaamehituste püstitamine.

§ 3. Ehituseomaniku poolt sisse antav avaldus ehitustööde peale loa saamiseks peab sisaldama järgmisi andmeid:

a) omaniku nimi ja elukoht,

b) tänav ja kinnistu või rendikrundi nr., kus kavatakse ehitada,

c) ehitatava või ümberehitatava hoone otstarb ja tarvitav ehitusmaterjal.

Sooviavaldusele lisatakse juurde majaomaniku või vastutava tööjuhataja poolt alla kirjutatud kohustus selle kohta, et kavatakse ehitus kinnitatud plaanide järgi ja tehnilistele nõuetele vastavalt püstitatakse.

§ 4. Ehitustööde projektide kinnitamiseks peab sooviavaldusele juurde lisatama andmed ja joonestused, mille läbi ehitusprojekt uute ehituste või ümberehituste jaoks täielikult selgitatud oleks ja nimelt:

1) linnaplaanile vastav asetusplaan, millel tähendatakse uued kavatakse kui ka olemasolevad ümberehitatavad hooned, niisamuti kõik sama krundi peal asuvad ka lammutamisele määratud hooned, kaevud, üldse kõik andmed, et otsustada võiks uue hoone määruste-kohase asetamise üle. Asetusplaani olgu tähendatud linna planeerimise kava kohaselt punane ehitusjoon, krundi külge puutuvate tänavate nimetused ja naabrikruntide peal asuvad hooned kuni 6,5 meetri kauguseni piirilt. Arvudega tähendada piirduvate tänavate laius, hoonete kaugused üksteisest ja

krundi piirist. Asetusplaani tähendatakse ära ka, missugune osa metsa alla jäetakse;

2) ehitusprojekt, millel tähendatakse:

a) kõik kordade (ka keldrikorra) plaanid ühes treppide, korstnate, igasugu lõõride ja kõigi ehitusmaterjalide tähendamise värvides;

b) hoone lõiked läbi treppide ja väljakäigukohtade;

c) tänavapoolsed fassaadid;

d) tarvilised detail-joonestused ja statistilised arvestused, kui linnavalitsus seda nõuab.

Arvudega tähendatakse plaanil hoone pikkus, laius ja kordade kõrgus ja trepiastmete pikkus.

§ 5. Asetusplaan, projekt ja kõik muud andmed, mis tarvis lähevad kavatakse ehitustööde selgitamiseks, antakse sisse kahes eksemplaris, kokkupandud lehtedena, mõõtudes 20X33 sm.

Sisseantavad projektid peavad olema üks eksemplar tugeval joonestuspaberil või lõuendil kuna teine eksemplar võib olla valguskoopiana. Joonestused valmistatakse mõõtudes: asetusplaan 1 :500 või 1 :1000 peale, plaanid, fassaadid ja lõiked 1 :100, detailjoonestused 1 :20.

Ehitusmaterjalid tähendatakse joonestustel vesivärvides järgmiselt:

uued telliskiviosad – tsinnoobriga,

vanad telliskiviosad – karminiga,

uued paekiviosad – sinakashall (tušš lasuuriga),

vanad paekiviosad – karminiga,

uued puuosad – kummigitiga,

vanad puuosad – põletatud sienaga,

malmosad – neutraaltindiga,

raud- ja terasosad – preisi sinise värviga,

betoon – rohekashalliga.

Hoone osad, mis lammutamisele määratud, tulevad lahjendatud tušiga katta ja varustada pealkirjaga "lammutamisele".

Siin mitte ette toodud materjalide ja konstruktsioonide ülestähendamine sünnib värviga, mille seletus tehakse joonestuse äärel.

Kõik sisseantavad joonestused ja andmed kirjutatakse alla ehitusprojekti kokkuseadja ja ehituseomaniku poolt.

§ 6. Plaanid on vastuvõetavad, kui nendes projekteeritud hooned vastavad järgmistele nõuetele:

a) Elutubade ja köökide kõrgus peab olema vähemalt 2,65 meetrit ja peavad olema valgustatud otsekohe välisvalgustusega.

Märkus. Mansard-kordades elutubade kõrgus peab olema vähemalt 2,4 meetrit.

b) Elamiseks määratud keldrikorra põrand ei tohi olla üle 1,5 meetri kõnniteest või ümbritsevast maapinnast sügavamal.

c) Maja sees olevad ülemistele kordadele viivad trepikojad peavad olema ümbritsetud kapitaalsetega, mille paksus vähemalt 10 sm.

d) Iga ülemise korra iseseisval korteril puuelumajades peab olema väljapääsu võimalus kahe trepi kaudu, mis üksteisest kapitaalsetina eraldatud.

Märkus 1. Puust elumajades on lubatud kahe puutrepi asemel ehitada üks tulekindlast materjalist trepp tulekindlas trepikojas.

Märkus 2. Juhtumisel, kui puust elumaja teisel või mansard korral asub üks iseseisev korter või kaks vähemat korterit üldise põrandapinnaga mitte üle 70 m², on lubatud ehitada üks puutrepp.

Märkus 3. Kivist eluhoonetes korteritesse viivad trepid peavad tulekindlast materjalist tulekindlatesse trepikodadesse ehitatama hoone pikkuses 25 m peab vähemalt üks niisugune trepp kuni pööninguni viima.

e) Trepikoja laius ei või olla alla 2,20 meetri, kui trepi pöördel on podest, ja keerdrepi juures mitte alla 2,44 meetri.

f) Elukorterite trepiastmete pikkus ei või olla alla 1 meetri, astmete laius mitte alla 23 sm ja astmete kõrgus mitte üle 18 sm.

Trepid peavad olema varustatud käsipuudega.

g) Trepi podestide laius ei või olla vähem astmete pikkusest.

h) Trepikodade ja korterite vaheliste läbikäikude laius ei või olla vähem kui 1,2 meetrit.

i) Korstnad ja ahjud peavad puuseintest ja lagedest vähemalt 13 sm eemale ehitatama.

Lamavate lõõride ehitamine pööningule on keelatud. Korstna seinte paksus ei või olla alla poole telliskivi paksust.

j) Igal korteril olgu oma väljakäigukoht.

Väljakäigukohad peavad asuma hoone sees välisseinte juures ja akendega valgustatud; väljakäigukohtade augud olgu kindlalt kividesr või betoonist ehitatud ja maja alusmüürist isoleeritud ning eraldi ventilatsioonitoruga, eraldi korstnalõõri, mis köögi korstnalõõri kõrval on, läbi katuse kuni lahtise õhuni.

Märkus. Väiksemate korterite jaoks, mille põranda pind ei tõuse 60 m², võib olla üks väljakäigukoht kahe korteri peale

Veega varustatud väljakäigukohad (klosetid) võivad olla ka hoone seespool.

§ 7. Ehitustööde luba on maksev kolme aasta jooksul ja kaotab maksvuse nende projekteeritud iseseisvate ehituste ja tööde jaoks, mille täideviimisele ei ole asutud nimetatud aja jooksul.

§ 8. Avalikkude hoonete kui ka suuremate eluhoonete ehitamisel, mille ehitus tehnilist arvestust nõuab, on linnavalitsusel õigus nõuda, et hoone ehitamine vastava ehitusõigusliku juhataja järelevalvel täide viiakse. Ehitustööde juhataja vahetamisel tuleb sellest linnavalitsusele teatada.

§ 9. Peale välitööde lõpetamist, s. o. peale seinte püstitamist, katuse katmist, treppide ja sisemiste väljakäigukohtade tegemist, peab ehituse omanik sellest linnavalitsusele teatama. Samuti peab ehituse omanik linnavalitsusele teatama majasse elama asumisest.

Majaomanikule väljaantud ehitusprojekt peab kogu tööde täideviimise kestvusel ehituskohal hoitama.

§ 10. Ehituste suhtes jaguneb linn nelja ehitusrajooni.

I ehitusrajooni piirid on järgmised: Tallinna-Haapsalu raudtee Hiiu jaamast raudteed mööda Tähe tänavani, Tähe, Metsa, Nurme, Sanatori, Valdeki ja Liiva tänavad, Tallinna-Haapsalu raudtee kuni Vääna kitsaroopalise raudtee ülesõidukohani, kitsaroopaline raudtee, Pikk ja Näituse tänavad, Vabaduse puiestee, Kalju, Astri ja Nelgi tänavate vahelise kvartaali keskkoht, Valdeki tän., Lootuse ja Rõõmu puiesteed, Kruusa ja Kandli, Olevi ja Janseni, Kungla ja Laane tänavate vaheliste kvartaalide keskjoon, Kreutzvaldi ja Suur-Pärnu maantee vaheliste kvartaalide keskjoon kuni Sõjaministeeriumi maani, otsejoon Trepi tänavani, Kalda tänav, Tallinna linna piir ja Vääna kitsaroopaline raudtee kuni Hiiu jaamani.

II ehitusrajooni piirid on: Vääna kitsaroopaline raudtee Nõmme-Väikesest jaamast alates kuni Tallinna linna piirini, Tallinna linna piir, Tallinna-Haapsalu raudtee kuni Liiva tänavani, Liiva tänav,

Valdeki tänav, Sanatooriumi tänav, Nurme tänav, Metsa tänav, Tähe tänav, Tallinna-Haapsalu raudtee Hiiu jaamani, Hiiu jaamast Nõmme-Väikese jaamani.

III ehitusrajoon võtab oma alla Nõmme linna administratiiv-piirides olevad maad väljaspool I, II ja IV ehitusrajooni.

IV ehitus- (tööstus-) rajooni piirid on: Tallinna-Haapsalu raudtee Pääsküla jaamast kuni linna piirini, administratiiv-piir raudteest kuni Kruusa tänavani, Kruusa tänav, Rännaku puistest Pääsküla jaamast.

§ 11. Ehituste alla on lubatud võtta I ja III rajoonis kuni 25% ja II rajoonis kuni 30% krundi üldpinnast.

§ 12. Esimeses ehitusrajoonis on lubatud elumajade ehitamine, mille korterite põhipind mitte alla 36 m² on.

Kõigis ehitusrajoonides on linnavalitsusel õigus esitatud projektides majade asendite muutmist nõuda, kui asend käesoleva sundmääruste nõuetele ei vasta, samuti ka fassaadide muutmist, kui need esitatud kujul arhitektooniliselt ei sobi.

Plaanide tagasilükkamise puhul peab linnavalitsus tagasilükkamise põhjused ning juhatused vigade parandamiseks plaanile juurde lisama.

Keelatud on hooneid katta õle-, roo- ja pilbastest katusega.

Märkus. Kõrval-eluhooned võivad ka vähemad olla, kuid nende põrandapind ei või olla alla 24 m².

§ 13. Peale käesoleva sundmääruse jõusseastumist lahutatud kruntidel on ehituste püstitamine keelatud, kui ehitatava krundi pikkus tänavat mööda on vähem kui 21,5 m ja krundi üldine pindala I, III ja IV ehitusrajoonis vähem 1100 m² ja II rajoonis vähem kui 900 m².

§ 14. Tänavate või platsideni ulatuvad aiad peavad piirideni ehitatud olema ning katkestamata joont kujutama. Erandid sellest on lubatud linnavalitsuse loal.

§ 15. Keelatud on krunte tänavate või platside poolt piirata okastraat-aiaga, mis liikumisele võib kuidagi hädaohtlik olla. Tänavaid ja platse piiravad aiad tulevad ehitada siledast materjalist. Määrustele mittevastavad aiad tulevad kõrvaldada kolme aasta jooksul määruste maksmahakkamise päevast arvates.

§ 16. I, III ja IV ehitusrajoonides tuleb ehitusi tänavate või platside joonelt vähemalt 4,25 m eemale asetada. Kõikides rajoonides tuleb ehitusi

naabrikruntide piiridest vähemalt 4,25 m eemale püstitada.

Vastu naabripääri võib hooneid ehitada tulemüüri linnavalitsuse nõusolekul, silmas pidades järgmisi nõudeid:

a) tulemüüri kõrgus ei tohi ulatuda üle 4,25 m ja tema paksus peab vähemalt 25 sm olema;

b) katuse kallakus ei tohi olla tulemüüri poole.

Märkus. Olemasolevad puuehitused, mis asuvad naabripääri lähemal kui 4,25 m, tulevad ümberehituse puhul naabrikruntdi poolt varustada tulemüüri.

§ 17. Kivist elamute kui ka teiste kivi hoonete kõrgus ei või olla üle 5 täiskorra ja nende pikkus on piiramata, kuid sarnane hoone tuleb jagada kuni katuseni ulatuvate tulemüüridega eraldatud osadesse, mille pikkus ei või olla üle 25,0 m.

Puu- või segahooned ei tohi olla üle 25,0 m pikad ja üldiselt üle 8,5 m kõrged, kuid kolmekordse puu- või segaelamu ehitamist lubatakse, kui: 1) hoone asub avaral krundil, kuhu tuletõrje ligipääs takistamatu, 2) hoone kõrgus ei tõuse üle 11,0 m, 3) krundil või selle lähedal asub suure veeande võimsusega kaev (võimalikult puurkaev) või üldise veevärgi hüdrant, 4) eluruumide põrandapind asub kõrgemal kõnniteest või maapinnast, 5) sarnase hoone ehituseviisi ja trepid vastavad ehituseeaduse §§ 201, 201 ja 201 (RT 28 – 1930), 6) ruumis, mis asub sarnase elamu alumise korra lae ja katuse vahel (pööningul) ei ole mingisugust kindlaid lagesid ega seinu, välja arvatud tulemüürid ja trepikoja tulekindlad seinad.

Üle kahe korra kõrged hooned peavad teistest elamutest asuma sama kaugel, kui suur on nende kõrgus.

Olevad kolmekordsed puu- või segaehtused, mis ei vasta käesoleva paragrahvi nõuetele, tulevad hiljemalt kolme aasta jooksul nõuetekohaselt ümber ehitada või kui see võimatu, siis mittevastavad osad elamiseks sulgeda või lammutada. See tähtaeg ei ole maksev sel puhul, kui hoonete teostamine või seisukord ähvardab julgeolekut või rahva tervishoidu.

Hoonete kõrgus arvutatakse kõnnitee või maapinna madalamast punktist kuni ülemise korra laetaladeni, või ülemise simsinini, kui viimane on kõrgem ülemise korra laetaladest.

(§ 17 astus jõusse 16.augustil 1932)

§ 18. Ehituste vahel, mis ühel ja samal krundil vahetult üksteise külge ei liitu, peab olema vahemaa: kui mõlemad hooned on kivist –

vähemalt 4,25 m, kui üks hoone on kivist ja teine puust – 6,4 m, ja 8,5 m puu- või segahoonete vahel.

Märkus 1. §§ 16 ja 18 tähendatud vahed on sunduslikud ainult uute hoonete püstitamisel.

Märkus 2. Olemasolevaid puust kõrvalhooneid, mis asuvad mitte vastavalt §§ 16 ja 18 nõuetele, ei või eluruumideks ümber ehitada.

§ 19. Tallid, looma- ja sealaudad, pesuköögid ja igasugused kõrvalhooned peavad asuma krundi sees, aga mitte tänava või platsi joonel. Solgi-, prügi-, sõnniku- ja väljakäigukoha-augud peavad naabripäärist olema vähemalt 2 m ja tänavate joonest 4 m kaugusel.

§ 20. Käesolev sundmäärus astub jõusse kaks nädalat peale avaldamist Riigi teatajas ja sellest peale kaotab oma maksvuse Sundmäärus ehitusteks loa andmise korra ja ehituste asetuse kohta Nõmme alevis, mis avaldatud R. T. 11 – 1926.

§ 21. Selle sundmääruse vastu eksijad võetakse vastutusele R. n. s. §§ 29, 65, 66 ja 68 järgi.

Nõmme linna sundmäärused 1937.

SISUKORD

SISUKORD.....	1
NÕMME LINNA EHITUSSUNDMÄÄRUS.....	2
LISAD.....	24
Vorm I.....	24
Ehitusleht.....	24
Vorm II.....	25
Tunnistus.....	25
SUNDMÄÄRUS VEE, MAAPINNA JA ÕHU PUHTUSEHOIU KOHTA NÕMME LINNAS.....	25
SUNDMÄÄRUS KÕNNITEEDE EHTAMISE JA TÄNAVATE, PLATSIDE NING KÕNNITEEDE PUHASTAMISE JA KORRASHOIU KOHTA NÕMME LINNAS.....	26
SUNDMÄÄRUS TÖÖSTUSETTEVÕTETE, AVALIKKUDE SAUNADE JA KINODE ASUTAMISEKS JA NENDE ASUKOHTADE KINDLAKSMÄÄRAMISEKS NÕMME LINNA PIIRIDES.....	27
SUNDMÄÄRUS ALKOHOLSETE JOOKIDE KAUPLEMISE AJA JA KORRA KOHTA NÕMME LINNA KOHALTARVITAMISE ÕIGUSTEGA MÜÜGIKOHTADES.....	27
SUNDMÄÄRUS TOIDUAINETE KAUPLUSTE JA TOIDUAINETEGA KAUPLEMISE KOHTA NÕMME LINNAS.....	28
SUNDMÄÄRUS KARASTAVATE JOOKIDE JA TOIDUAINETE KIOSKITE KOHTA NÕMMEL.....	28
SUNDMÄÄRUS PUUVILJA KAUPLUSTE KOHTA NÕMME LINNAS.....	29
JÄÄTISE VALMISTAMISE JA SELLEGA KAUPLEMISE SUNDMÄÄRUS NÕMME LINNAS.....	29
SUNDMÄÄRUS PIIMA TOOTMISE, ÜMBERTÖÖTAMISE JA TURUSTAMIST KORRALDAVATE ASUTISTE TEGEVUSE NING SISEMISE KORRA KOHTA NÕMME LINNAS.....	29
SUNDMÄÄRUS LIHAGA KAUPLEMISE KOHTA NÕMME LINNAS.....	30
JUUKSETÖÖSTUSE JA KÜÜNTEPUHASTAMISE TÖÖTUBADE MÄÄRUS NÕMME LINNAS.....	31
SUNDMÄÄRUS LEIVAKÜPSETAMISE-, PAGARI-, KONDIITRI-, KOMPVEKI- JA SCHOKOLAADI-KÄSITÖÖSTUSETTEVÕTETE KOHTA.....	31
SUNDMÄÄRUS VORSTITEHASTE JA LIHASAADUSTE VALMISTAMISE KOHTA.....	32
NÕMME LINNAMAKSUDE MÄÄRAD 1937. A.....	33
MITTEKÄSITLETUD NORMID.....	33

Nõmme linnavolikogult 15. detsembril 1936 ja 2.märtsil 1937 vastu võetud ja Siseministrilt 3.aprillil 1937 kinnitatud.

NÕMME LINNA EHITUSSUNDMÄÄRUS.

(RT 43 – 1937, art. 386.)

Antud Linnaseaduse § 108 p. p. 3 ja 4 põhjal.

1 osa. Üldkord.

§ 1. Ehitusloa vajadus.

1. Nõmme linna administratiiv piirides võib teostada igasuguseid ehitustöid ja korraldada ümber maa-alasid Nõmme linnavalitsuse poolt antud loaga, käesoleva ehitussundmääruse- ja eeskirjade kohaselt.

2. Maa-ala ümberkorraldamise- ja ehitusluba on tarvilik:

- a) maa-alade tükeldamiseks, osade eraldamiseks ja liitmiseks;
- b) kõigi uute peal- ja allmaa ehitiste püstitamiseks, juurde arvatud ka hoonete piksekaitset, käimlad, reklaamseadeldised, vaatekastid, ärisildid, pealkirjad ja valgusreklaamid;
- c) olevate ehitiste juurde- või pealeehitamiseks, ümberehitamiseks, tänavatelt, platsidelt või muudelt avalikkudelt kohtadelt nähtavate fassaadide muutmiseks;
- d) tööstuslikes ruumides iga sisemise ümberkorralduse tegemiseks ehitises või sisseseade neis osades, mis võivad üldkorra järele saada teostatud ainult kinnitatud kavade kohaselt;
- e) ehitiste või ruumide kasutamisetarbe muutmiseks, kui muutmise tagajärjel hakkavad nende kohta maksma teistsugused ehitamise või kasutamise eeskirjad;
- f) uute tänavate või avalikkude platside rajamiseks, avamiseks ja sulgemiseks kas täielikult või osaliselt; uute avalikkude kõnniteede ehitamiseks, kui seda erimäärused ei korralda teisiti; puude istutamiseks tänavatele või kõnniteedele; tänavate ja avalikkude platside pinna lahtivõtmiseks või nende täitmiseks;
- g) maa-aluste ja lahtiste juhtmete ehitamiseks, kui need viivad avalikesse sade- ja roiskvee kanalisatsioonidesse või suubuvad veekogudesse;
- h) suuremateks kapitaalseteks parandusteks.

3. Ehitusluba ei nõuta:

- a) maalri- ja tapeetimistöedeks;
- b) krohvi ja vooderduse paranduseks;
- c) põrandate, voodrilaudade, laelaudade või krohvi uuendamiseks ja kõigi tänavatelt, platsidelt või muudelt avalikkudelt kohtadelt mittenähtavate uste ja akende ümbertegemiseks või: uuendamiseks, kui ei muudeta viimaste asendit või üldsuurust. Samuti ka tänavatelt ja platsidelt või muudelt avalikkudelt kohtadelt nähtavate uste ja akende uuendamiseks, kui ei muudeta nende esialgset kuju;

d) kergete, mittekandvate vaheseinade tegemiseks ja eemaldamiseks, kui sellega ei muudeta käesolevas määruses ettenähtud ruumide suuruste või vahelaiuste alammäärasid;

e) katuste katmiseks või parandamiseks lubatud materjaliga;

f) korstnate, ahjude või kollete ümberladumiseks, kui ei muudeta nende asetust ja kui parandatavad osad vastavad käesoleva määruse nõuetele või kui need viiakse teostatava parandusega seaduse- ja määrusepärasesse seisukorda;

g) puhta- või roiskvee juhtimise torustiku või drenaaži ehitamiseks, ümbertegemiseks või uuendamiseks omal krundil vastava erisundmääruse nõuete kohaselt;

h) puhtavee kaevude ja tarade ehitamiseks ning uuendamiseks;

i) muude vähemate, siin nimetatata, ehitus- ja korrashoiutööde teostamiseks.

4. Kui vastavad seadused ei määra teisiti, loetakse käesoleva määruse mõttes juurde- või pealeehitamiseks, ümberehitamiseks ja kapitaalseks parandamiseks ehitamisi ja töid järgmises ulatuses:

a) juurde- ja pealeehitamiseks ehitamist, millega suurendatakse ehitisi või üksikute kordade aluspinda või mahtu;

b) ümberehitamiseks — töid, millega muudetakse ehitise väliskuju, tehakse avasid välisseintesse või sisemistesse kapitaalseintesse või tehakse ümber või kinni nendes seintes olevad avaused; asendatakse ehitise kapitaalosade materjal teise materjaliga või muudetakse ehitise sisemiste kapitaalseinte, kandetalade või betoonlagede, treppide ja trepikodade, ahjude, kollete, korstnate, suitsulõõride jne. asetust;

c) kapitaalseks parandamiseks — töid, millega ilma materjali muutmiseta uuendatakse ehitise välisseinu, sisemisi kapitaalseinu, aampalke, sarikaid ja muid ehitise kapitaalosasid.

Loa hankimisel kapitaalse paranduse tegemiseks ei nõuta käesolevas määruses ettenähtud krundi kaarti ja projekti, kuid linnavalitsusel on õigus nõuda suuremaulatusliste või raskemate tööde puhul selgitavate visandite ja staatiliste arvutiste esitamist ja vastavatel juhtudel vastutava tööde juhataja palkamist ehitustööde kestvuse ajaks.

5. Seni ehitatud ehitisi võib linnavalitsuse loal ehitada ümber või kapitaalselt parandada ka siis, kui nad käesoleva sundmääruse eeskirjadele ei vasta, kuid ümberehitamise või kapitaalse paranduse läbi üldine ja hoone seisukord paraneb.

§ 2. Ehitusluba.

1. Ehitusloa saamiseks tuleb esitada linnavalitsusele kirjalik avaldis ühes:

a) vandemaamõõtja poolt või enne Maamõõteseadust (RT 27 — 1934, art. 219) koordinaatides, valmistatud ja linna geodeetilisele võrgule kohastatud krundi kaardiga, mõõtvahekorras 1 :1000 või 1 :500 vastavalt linna plaani selle ringkonna mõõdule, kui linnavalitsuses sarnane krundikaart puudub;

b) täielik ehitusprojekt kahes eksemplaris, teistele asutistele edasisaatmise puhul aga kolmes või neljas eksemplaris, millele on tähendatud tänava nimi, krundi politsei- ja kinnistusregistri number ning kinnisvara omaniku nimi.

Projektile peavad olema kinnisvara omaniku ja projekti koostaja allkirjad.

Projekti või töö igakülgselt selgitamiseks on linnavalitsusel õigus nõuda vajalikkude detailjooniste, staatiliste arvutiste, seletuskirjade ja muude tarvilikkude andmete esitamist.

Ehitusloa soovija võib enne kõigile nõudeile vastava projekti esitamist esitada ehitusprojekti mõõdus 1 : 200 või suurte ehitiste puhul 1 : 400 põhimõttelise seisukoha teadasaamiseks ja üksikuid ehitustöid puutuvate küsimuste selgitamiseks.

2. Ehitustöödeks annab linnavalitsus loa projekti kinnitamisega. Kinnitatud projekti teisend, varustatud kinnitusemärgusega, on ühtlasi ehitusloaks ja see antakse välja ehitusloa nõutajale vastavate maksude tasumise järele.

Juhul, kus ei nõuta ehitusprojekti, antakse tööloa erikirjaga vastavalt linnavalitsuse otsusele. Projekti tagasilükkamisel näidatakse ära kõik puudused, mis takistavad kinnitamist.

Kui tööde teostamisel tekib tarvidus kalduda kõrvale kinnitatud projektist, tuleb kõrvalekaldumine teha teatavaks linnavalitsusele ja esitada vastav muutmisprojekt kinnitamiseks enne muudatuse teostamisele asumist.

Antud ehitusloa ei mõjuta kolmandate isikute seadusepäraseid õigusi.

3. Ehitustöid ei või alustada enne ehitusloa väljaandmist käesoleva paragrahvi kohaselt ja tööde registreerimist § 3 p. 1 kohaselt.

4. Ehitusloa kaotab kehtivuse, kui kahe aasta jooksul peale projekti kinnitamist ei ole asutud selle teostamisele või kui alustatud ehitustööd katkestatakse enam kui kaheks aastaks, viimasel juhul välja arvatud need tööd, mis tulevad teha peale kasutamise loa väljaandmist, nagu: puumajade välisvooderdamine või krohvimine jne.

Linnavalitsus võib vastava palve peale pikendada ehitusloa kehtivuse tähtaega.

5. Reklaamsiltide, vaateakende, ärisiltide, pealkirjade ja valgusreklaami ülesseadmise tunnustab linnavalitsus sobivaks visandi, ülesvõtte või joonise kinnitamisega.

Kinnitatud joonise üks eksemplar antakse loasoovijale tagasi kinnitusemärgusega varustatult.

§ 3. Ehitustööde registreerimine, kontrollimine ja ehitiste kasutamisele võtmine.

1. Ehitustöödeks loa saaja võib asuda ehitustööde teostamisele peale selle, kui ta on ehitusosakonnas ja politseis registreerinud käesolevale määrusele lisandatud vormi (vorm nr. 1) järgi koostatud ehituslehe ja on teatanud, millal ta tegelikult asub ehitise teostamisele.

2. Ehitusloa saaja on kohustatud teatama ehitusosakonnale vähemalt kolm päeva enne alltähendatud tööjärgude lõpetamist oma ja tööde eest vastutava juhataja allkirjaga varustatud registreeritud ehituslehe esitamisega:

a) alusmüüride valmisaamisest, enne keldrilagede ja pealisehituse teostamisele asumist;

b) toorehituse lõpetamisest, s.o. pärast hoone katmist katusega ja treppide valmisaamist siis, kui kõik olulisemad kandeosad on vabad ja nähtavad ning nende mõõdud ja ehitusviis kontrollitavad.

Erijuhtudel võidakse üksikud tähtsamad ehitised, nagu raudbetooni armatuuri asetud, määrata enne betoneerimisele asumist eraldi ülevaatusele;

c) ehitustööde osalisest, järkjärgulisest või üldisest lõpetamisest ja kavatsetavast kasutamisele võtmise ajast.

3. Pärast ehitustööde järelevaatus koha peal annab linnavalitsuse ehitusjärelevalve ametnik igakord ehituslehele allkirja selle tõenduseks, et ehitustööd on tehtud vastavalt kinnitatud projektile ja ehitussundmäärusele.

Ehituseomanik peab võimaldama ehitusjärelevalve ametnikule igal ajal ehituse ülevaatus toimetamist ja muretsema vastavad abinõud üksikutele ehitusosadele juurdepääsuks.

Ehituseomanik on kohustatud ehituse ülevaatus puhul esitama ehitise järelevalve ametnikule registreeritud ehituslehe ja kinnitatud ehitusprojekti.

4. Registreeritud ehitusleht ja kinnitatud ehitusprojekt tuleb hoida ehituspaigal tööde lõpetamiseni.

5. Ehitise osalisele või täielikule kasutamisele ei tohi asuda enne kasustamisloa saamist linnavalitsuse ehitusosakonnalt, missugune luba antakse välja peale nõuetekohaselt täidetud ehituslehe esitamist ja ehitise ülevaatamist linna arhitekti või tema asendaja poolt.

Elamute ehitamisel ja kasutamisele võtmisel osade viisi, nõutakse, et esimeses järjekorras ehitataks valmis ja seataks korda need ehitisosad ja ruumid, mis on tarvilikud tervishoiu ja puhtuse ülesanneteks.

6. Linna ehitusjärelevalve ametnik toimetab ülevaatus 5 päeva jooksul, arvates teadaande sisseandmisest, kusjuures omanikul on õigus ehitustöid jätkata selle tähtaja möödumisel ka siis, kui järelevalveametnik ei ole kohal käinud.

Ehitiste kasutamise luba antakse välja 7 päeva jooksul, arvates vastava avaldise esitamisest siis, kui ehitise tegelik seisukord kasutamisele asumist võimaldab.

§ 4. Tööde teostamise eeskirjad.

1. Ehitustöid võib teostada ainult vastava töödejuhataja juhtimisel ja vastutusel. Vastutavaks töödejuhatajaks võib olla isik, kes omab Inseneride, arhitektide, keemikute, tehnikute ja maamõõtjate kutsetegevuse seaduse (RT 56 — 1936, art. 485) alusel tööde iseseisvalt juhtimise õiguse.

Ehitusloa saaja esitab linnavalitsusele vastutava töödejuhataja tunnistuse käesolevale määrusele lisandatud vormis (vorm nr. II) järgi selle kohta, et viimane on võtnud enda peale vastutava järelevalve projekti teostamisel.

2. Ehitusloa saaja, kui ta soovib vahetada vastutavat töödejuhatajat või kui see ise loobub edaspidisest järelevalvest, peab sellest linnavalitsusele teatama, kusjuures ta ei tohi ehitustöid jätkata enne, kui linnavalitsusele on esitatud määrusekohane tunnistus uue vastutava järelevalve teostaja poolt.

Vastutav töödejuhataja on kohustatud teatama kirjalikult linnavalitsuse ehitusosakonnale, kui ehitustöid teostatakse tema korraldustele vaatamata kinnitatud projekti ja ehitussundmääruse eeskirjade vastaselt.

Samuti on vastutav töödejuhataja kohustatud teatama kirjalikult linnavalitsuse ehitusosakonnale, kui ta ei saa ärasõidu tõttu või muul põhjusel järjekindlalt jälgida ning juhtida ehitustöid ja jätab enda asemele oma vastutusel asemiku.

Vastutav töödejuhataja on kohustatud teatama linnavalitsusele vastutusest ja tööde juhatamisest loobumise põhjused, kui need on seotud käesoleva sundmääruse mittetäitmisega.

§ 5. Projekti koostamise ja valmistamise eeskirjad.

1. Projekt peab sisaldama:

a) linna geodeetilise koordinaatide võrguga seotud krundi asendiplaani, millele on joonestatud need kavatsetavad, kui ka olevad või ümberehitatavad ehitised, samuti kõik sellel krundil lammutamisele määratud kui ka kõrvalise tähtsusega ehitised, nagu: — kaevud, kihtkindlad prügikastid, virtsakaevud, roiskvee puhastus- ning imbkaevud jne., s.o. kõik andmed, mille järgi saab otsustada ehitiste määrusekohase asetuse üle.

Peale selle peab olema joonestatud asendiplaanile linnaplaanile vastav tänava laiendus- või kitsendusjoon (kus see on ette nähtud) ning märgitud krundi külge puutuvate tänavate ja platside nimetused.

Asendiplaanil näidatakse arvudega krundil asuvate hoonete kaugused üksteisest ja krundi lähematest piiridest.

Samuti tähendatakse asendiplaanile, missugune osa krundist on männimetsa all.

Viimane nõue langeb ära juhul, kui koos projektiga või enne seda esitatakse linnavalitsusele krundi planeerimise kava;

b) keldri ning kõigi kordade plaanid ühes uste, akende, treppide, korstnate, ahjude, igasuguste lõõride, vanniahjude, vannide, käimlate: jne. näitamise; hoonete läbilõiked ühes lõigetega treppide kohalt ja läbilõiked käimlate mustuskaevikutest, samuti kanalisatsiooni kaevudest; tänavatelt, platsidelt ja avalikkudelt kohtadelt nähtavad ehitiste fassaadid.

Projektile tuleb märkida katuse katematerjal.

Arvudega näidatakse hoone pikkus, laius, üldkõrgus, üksikute kordade kõrgus, trepikoja ja treppide laius läbikäikude laiused ja kõrgused, samuti betoon või raudbetoon osade (lagede) paksused ja raudtalade asetused ning profiilid.

2. Projekti joonised olgu valmistatud nii, et neid saab kokku pannes murda või voltida kausta, mille suurus 210X300 mm (lõikamata paber 230X330).

Projekt peab olema joonestatud puhtalt kindlale läbipaistvale joonestuslõuendile või tihedale joonestuspaberile tušiga.

Lubatavad on ka positiivsed valguskoopiad, kusjuures need peavad olema riidega kiustatud paberil.

Projektile tuleb paigutada mõõduskaala vastavate pealkirjadega, asendiplaanil, lõigete, plaanide, fassaadide ja detailide jaoks.

Joonised valmistatakse mõõtvahekorras:

a) asendiplaanil: 1:1000 või 1:500

b) plaanid, lõiked. vaated; 1:100 ja

b) detailid: 1:10 või 1:50 vastavalt vajalikule selgitusele või täpsusele.

Asendiplaanile märgitud hooned ja projekti plaanides ning lõigetes läbilõigatud kohad värvitakse vesivärvidega nii, nagu see on pandud maksma Projektide koostamise määrusega riiklikkude ehitiste jaoks (RT 41 — 1933, art. 332 § 21 ja 23).

3. Projekte ja nende lisasid võivad koostada ja neile vastavalt alla kirjutada iseseisva tööde projekteerimise ja juhtimise õigusega isikud, vastavalt Inseneride, arhitektide, keemikute, tehnikate ja maamõõtjate kutsetegevuse seaduse eeskirjadele (RT 56 — 1936, art. 485).

II osa. E h i t u s e eeskirjad.

§ 6. Ehitusrajoonid, kruntide täisehitamise ülemmäärad, elamute ja korterite alammäära suurused ja ehituskordade ülemmäärad.

1. Nõmme linn jaguneb maa-ala ehitamise ja kasutamise suhtes seitsmesse ehitusrajooni ja nimelt:

I ehitusrajoon.

Piirid: Nõmme-Väike jaam — Vääna — Tallinna k.-r. raudtee Tallinna linna piirini — Tallinna linna piir kuni Tallinn-Haapsalu laiaroopalise raudteeni — Tallinn -- Haapsalu l.-r. raudtee Liiva tänavani — Liiva tänav kuni Aia tänavani — Aia tänav kuni Rohelise tänavani — Roheline tänav — Valdeki tänavani — Valdeki tänav Metsa tänavani — Metsa tänav Apteegi tänavani — Apteegi tänav Põllu tänavani — Põllu tänav Silla tänavani — Silla tänav Raudtee tänavani — Raudtee tänav Hiiu jaamani ja sealt alguskohani.

Sellesse rajooni kuuluvad siin mainitud tänavad või tänavate osade välispoolsed küljed ühe ehituskrundi sügavuselt.

II ehitusrajoon.

Piirid: Hiiu jaamast alates I ehitusrajooni piir kuni Tallinn-Haapsalu l.-r. raudtee ja Tallinna linna piiri lõikekohani, Tallinna linna piir üle Liiva jaama kuni Lätte tänavani — Lätte tänav kuni Männiku teeni — Männiku tee Värava tänavani — Värava tänav, sealt edasi Näituse tänav kuni Vabaduse puisteeni — Vabaduse puistee Pargi tänavani — Pargi tänav Raudtee tänavani ja sealt otsejoones üle raudteevalitsuse maa-ala Kitzbergi tänavani — Kitzbergi tänav kuni Mustamäe tänavani — Mustamäe tänav kuni Vääna- Tallinna k.-r. raudteeni — I ehitusrajooni piir kuni Nõmme-Väike jaamani ja sealt Hiiu jaamani.

Sellesse rajooni kuuluvad siin mainitud tänavad või tänavate osade välispoolsed küljed ühe ehituskrundi sügavuselt.

III ehitusrajoon.

Piirid: Raudtee tänavast alates II ehitusrajooni piir kuni Lätte tänav ja Tallinna linna piiri lõikeni — Tallinna linna piir kuni Järve tänavani — Järve tänav kuni Staadioni tänavani — Staadioni tänav kuni Lootuse puisteeni — Lootuse puistee kuni Marsi tänavani — Marsi- tänav kuni Taara tänavani. — Taara tänav kuni Olevi tänavani — Olevi tänav kuni Raudtee tänavani — Raudtee tänav kuni Pääsküla jaamani — Pääsküla jaamast Suvila tänav kuni Ööpiku tänavani -- Ööpiku tänav Leegi tänavani — Leegi tänav Kreutzvaldi tänavani — Kreutzvaldi tänav kuni raudteevalitsuse maa-alani ja sealt otsejoones üle Vääna-Tallinna k.-r. raudtee Kitzbergi tänavani ja sealt II ehitusrajooni piir Raudtee tänavani.

Sellesse rajooni kuuluvad siin nimetatud tänava või tänavate osade välisoolsed küljed ühe ehituskruudi sùgavuselt,

IV ehitusrajoon.

Piirid: Pääskùla jaamast Tallinna-Haapsalu l.-r. raudtee kuni linna piirini — Nõmme linna administratiiv piir kuni Tedre tänavani — Tedre tänav kuni Särje tänavani — Särje tänav kuni Mustamäe veeruni ja Mustamäe veer kuni II ehitusrajooni piirini — II ehitusrajooni piir kuni Pääskùla jaamani.

Sellesse rajooni kuuluvad siin mainitud tänava või tänavate Osade välisoolsed küljed ühe ehituskruudi sùgavuselt.

V ehitusrajoon.

Piirid: Pääskùla jaamast alates III ehitusrajooni piir kuni Tallinna linna piiri ja Tallinna-Pärnu raudtee lõike-kohani — Tallinna linna piir kuni Saku valla piirini, Saku valla piir kuni Kraavi tänavani — Kraavi tänav kuni Pihlaka tänavani — Pihlaka ja Kreegi tänava nurgalt Manala tänavani. Manala tänav Kääre tänavani — Kaare tänav Vanemuise tänavani — Vanemuise tänav Sõbra tänavani, Sõbra tänav Rännaku puiesteeni ja Rännaku puiestee kuni Pääskùla raudteejaamani.

Siin nimetatud tänava või tänavate osade välisoolsed küljed kuuluvad sellesse ehitusrajooni ühe kruudi sùgavuselt, arvatud välja Kraavi ja Pihlaka tänavad, mille mõlemad küljed kuuluvad IV ehitusrajooni.

VI ehitusrajoon.

Piirid: I osa. V ehitusrajooni piir alates Vanemuise ja Sõbra tänavate nurgast kuni Kraavi ja Lepa tänavate nurgani — sealt edasi Saku valla piir — Saue valla piir kuni Sõbra tänava pikendusjooneni — Sõbra tänava pikendusjoont mööda Sõbra tänavani ja sealt edasi alguspunktini.

II osa. Mustamäe alune rajoon — Mustamäe veer kuni Tallinna linna maa-alani — sealt edasi Nõmme linna administratiiv piir kuni Mustamäe veereni ümber linna poolt väljaantud aianduskruutide.

VII ehitusrajoon (tõõstusrajoon).

Piirid: Pääskùla raudteejaam — V ehitusrajooni piir kuni VI ehitusrajooni I osa piirini, VI ehitusrajooni piir linna piirini — Nõmme linna administratiiv piir kuni IV ehitusrajooni ja IV ehitusrajoon kuni Pääskùla raudteejaamani.

2. Kõikides ehitusrajoonides on kehtiv põhimõtteliselt lahtine ehitusviis.

Erandina võib linnavalitsus lubada I ehitusrajoonis järgmistes piires:

S.-Pärnu mnt. alates Nõmme jaama ülesõidukohast Männi tänavani — Männi tänav pikendusega üle raudtee Nurme tänava alguseni — Raudtee tänav Nurme tänavalt alates kuni Valdeki tänava ja S.-Pärnu mnt. nurgani ja sealt alguspunktini — suuremate ehitiste puhul kinnist ehitusviisi.

Siin mainitud piiride tänava või tänavate osade välisoolsed küljed ühe ehituskruudi sùgavuselt kuuluvad sama erandivõimaluse alla.

3. Ehitiste alla võib võtta ehituskruudi maa-alast:

I ehitusrajoon kuni 30%

II „ „ 20%

III	„	„	15%
IV	„	„	15%
V	„	„	10%
VI	„	„	5%

VII ehitusrajoonis ei ole kitsendusi maa-ala täisehitamisel, välja arvatud ehituslikud eeskirjad.

Linnavalitsus võib suuremate ehitiste puhul või ärirajoonide väljakujundamiseks lubada:

a) § 6 p. 2 erandis tähendatud osas lubada võtta ehitiste alla ehituskrundi maa-alast kuni 50% ja

b) S.-Pärnu maanteel alates I ehitusrajooni piirist kuni Suvila tänavani (incl.) ühes maanteed ja jaamu ühendavate Kivimäe ning Suvila tänavate osadega — võtta ehitiste alla ehituskrundi maa-alast kuni 30%;

c) kui endiste ehitussundmääruste kehtivuse ajal ehitatud krundil puuduvad veel majapidamiseks tarvilikud kõrvalhooned, siis võib neid ehitada linnavalitsuse nõusolekul.

4. Elamu või üksiku korteri põrandapind peab olema:

I ehitusrajoonis alumisel korral	min.	40	m ²
II	„	60	m ²
III	„	50	m ²
IV	„	40	m ²
V	„	40	m ²
VI	„	30	m ²
VII	„	40	m ²

ja kui hoone on mitmekordne, siis:

I ehitusrajoonis ülemistel kordadel	min.	35	m ²
II	„	45	m ²
III	„	40	m ²
IV	„	35	m ²
V	„	35	m ²
VI	„	30	m ²
VII	„	35	m ²

Erandina lubatud on krundile ehitada üks korter majahoidja või kojamehe jaoks, suurusega mitte alla 20 m².

Juhul, kui eeltähendatud väikekorter asub kõrvalhoones, peab viimase aluspind olema vähemalt 30 m².

Elamud või ärihooned võivad omada täiskordasid: Puuehitised — kõigis ehitusrajoonides max. 2 korda. Kiviehitised:

I	ehitusrajoonis kuni	4 korda
II	„ „	3 „
III	„ „	3 „
IV	„ „	2 „
V	„ „	2 „
VI	„ „	2 „
VII	„ „	4 „

§ 6 p. 2- erandjuhul on suurehitiste puhul lubatav ka rohkem kui 4 korda, kuid igakordsel linnavalitsuse erinõusolekul.

§ 7. Maa-alade tükeldamine ja ehituskruuntide alammäära suurused ja kujud.

1. Igasugune maa-alade tükeldamine, osade eraldamine või juurdeliitmine on lubatav ainult linnavalitsuse nõusolekul ja linnavalitsuse poolt kinnitatud maaplaanide järgi, missugused peavad olema valmistatud vandemaamõõtja poolt ja kohastatud linna geodeetilisele võrgule.

2. Peale käesoleva sundmääruse kehtivusse astumist on keelatud kruuntide tükeldamine iseseisvateks üksusteks, mille pind on:

I	ehitusrajoonis alla	1400 m ²
II	„ „	1800 „
III	„ „	1800 „
IV	„ „	1800 „
V	„ „	1800 „
VI	„	kruuntide iseseisvateks üksusteks tükeldamine ei ole lubatav.
VII	„	alla 2000 m ² .

Need normid ei ole kehtivad siis, kui krundi pind muudetakse alla normi vähemaks maa-alade eraldamisega tänavate või platside alla.

3. Ehituskruundile on keelatud ehitise püstitamine, kui krundi pikkus tänava või avaliku platsi joonel on alla 20 m.

Nurgapealsetel või kahele tänavale ulatuva krundi ühe tänava äärne piirjoone pikkus võib olla vähendatav 15 meetrile, kui see teisel küljel on vähemalt 20 m.

4. Juba ehitatud krundi lahutamise puhul peale käesoleva ehitussundmääruse kehtima hakkamist nii, et olemasolevate hoonete asendid ei vasta määruse eeskirjadele, tuleb määrusevastasesse asendisse jäävad hooned või hooneosad ümber ehitada või lammutada ja seisukord määrusepäraseks muuta ühe aasta jooksul peale linnavalitsuse poolt tükeldamise või lahutamise loa kättesaamist.

§ 8. Tänavate ja avalikkude platside rajamine, avamine ja sulgemise kord.

1. Linna administratiiv piirides võib rajada ja avada uusi tänavaid ja avalikke platse ning sulgeda osaliselt või täielikult olemasolevaid ning avatuid ainult linnaomavalitsuse poolt vastuvõetavaks tunnistatud ja Teedeministeeriumi poolt kinnitatud planeerimise kavade kohaselt.

2. Linnavalitsusel ja Nõmme politseikomissaril on õigus tarvilikkudel juhtudel sulgeda ajutiselt sõidu- ja veoriistade liikumist üksikuil tänavail.

3. Linnaomavalitsusel on õigus Maanteede Valitsuse nõusolekul (Liiklemismäärused RT 82 — 1936 art. 661 II osa) hobuste või mehaaniliste sõidu- ja veoabinõude liiklemist piirata ajutiseks või alaliseks, olenevalt kohalikust liiklemistarvidusest või tänavate seisukorrast:

a) sulgeda üksikuid tänavaid läbikäivale liiklemisele, lubada nende kaudu ligipääsu ja vedusid ainult tänavaäärsetele kruntidele ja kruntidelt;

b) määrata üksikuid tänavaid ainult ühes suunas liiklemiseks. Vastavad täitmisele määratud otsused tehakse avalikult teatavaks ja korralduse alla kuuluvaile tänavaile seatakse üles vastavad rahvusvahelised liiklemismärgid.

4. Linna platsid ja tänavad jagunevad kahte liiki ja nimelt:

a) avalikud, mille kordaseadmist ja korrashoidu teostab linnavalitsus linna kulul;

b) era — mille kordaseadmist ja korrashoidu teostavad nende ääres asuvate kruntide omanikud oma krundi pikkuses poole tänava laiuselt.

5. Eratänavaiks ja platsideks võidakse arvata neid, mis ei ole tarvilikud harilikuks liiklemiseks teiste kvartaalidega, vaid ainult juurdepääsuks nende ääres asuvaile kruntidele.

Eratänavaiks või platsideks kuuluvuse otsustab linnavolikogu tänava või platsi rajamise ja avamise küsimuse otsustamisel.

§ 9. Ligipääs krundile ja läbikäigud.

Igal krundil, õuel või hoovil peab olema otsene vaba ühendus tänavaga või avaliku platsiga.

Tänavale või avalikule platsile suubuvail sissesõitudel peavad olema krundi poole lahtikäivad väravad.

Ühenduskäigud krundile, kui ka väravad peavad võimaldama läbipääsu vähemalt 2,75 m laiuses ja 3,25 m kõrguses.

Neid minimaalseid vahelaiusi ja käike ei tohi kitsendada juurdeehitistega, treppidega, väljaulatuvate katustega või katusealustega.

§ 10. Eeskirjad ehitiste suuruse ja asendi kohta.

1) Puu- ja segaehitised, välja arvatud avalikud ja tööstushooned võivad olla pikad kuni 25,0 m ja üldiselt kõrged kuni 8,50 m. Kiviehitised võivad olla pikad üle 25,0 m ja kõrged vastavalt § 6 p. 6 ettenähtud kordade arvule, kusjuures nende pööningu ruum tuleb eraldada osadesse katusekatteni ulatuvate tulekindlate müüridega, kus ühe pööninguosa pikkus ei või olla üle 25,0 m. Üksikute kordade kõrgused ei ole piiratud peale § 1 4-c eeskirjade. Hoone kõrgus arvatakse kõnnitee või hoone ümbruse maapinna madalamast punktist kuni ülemise või mansardkorra laetaladeni.

2) Ehitusjoonel asuva ehitise kõrgus ei või ületada 75% tänavaäärsete ehitusjoonte vahelaiusest.

Ehitusjoone puudumisel võib ehitise karniisi ja vastaskülje (üle tänava) krundi piirdel maapinda ühendav sirgjoon moodustada horisontaal maapinnaga kuni 35° nurga.

Ehitise kõrguseks käesoleva punkti mõttes arvatakse mõõdet ehitusesise maapinna keskmisest kõrgusest kuni lõikeni, mille moodustab ehitise tänava või platsiäärne välispind ja katusepind või selle pikendus.

Arhitektuurilistel põhjustel võib linnavalitsus lubada ehitada ehitistele torne ja viile, olenemata ehitusjoonte vahelaiusest.

3). Kõikides ehitusrajoonides tuleb ehitised asetada ehitusjoonele või ehitusjoone taha (punane joon), kus see joon puudub, seal aga vähemalt 4,25 m kaugusele tänava või platsi joonelt.

Samuti tuleb kõik ehitised asetada vähemalt 4,25 m kaugusele naabri krundi piirist.

Erandina võib linnavalitsus lubada püstitada eluruumideta kõrvalhoonet, mis asub vähemalt 20,0 m kaugusel ehitusjoonest või selle puudumisel vähemalt 24,0 m kaugusel tänava või platsi joonest; lahtise ehitusviisi juures 2,5 m kaugusele naabri piirist.

4) Ehitistel, mis ei liitu vahetult üksteise külge ühel ja samal krundil, peab olema vahemaa - kuja - kui mõlemad hooned on kivist, siis vähemalt 4,25 m, kui üks hoone on kivi- ja teine puu- või segahoone, siis vähemalt 6,40 m ja kui mõlemad hooned on puu- või segahooned, siis vähemalt 8,50 m.

Linnavalitsus võib loobuda nende vahekauguste nõudmisest siis, kui ühel krundil asuv hoonete grupp või koondis mahub ruutu, mille külgjoon on 25,0 m pikk.

Sellejuures peavad ülejäänud hooned asuma eeltähendatud grupist või koondisest normaalkaugusel.

5) Vastu naabri piiri võib ehitisi erandina püstitada linnavalitsuse loal tulemüüriga siis, kui teistsugune lahenduse leidmine on raske ja seotud liiga suurte kuludega või kui see ei halvasta ümbruse ilmet ega mõjusta halvavalt naaberkruntide kasutamist.

Peale selle võib linnavalitsus lubada ehitada piirile nn. kaksikmaju, kahe naabri poolt ehitatava ühise tulemüüriga.

Kaksikmaja (ühise, piiril asuva tulemüüriga) püstitamiseks peavad asjaosalised naabrid sõlmima omavahel kokkuleppe ühise tulemüüri ehitamiseks ja kasutamiseks, missugune leping peab olema kantud mõlema kinnisvara kinnistusregistrisse ja kust seda võib kustutada ainult linnavalitsuse nõusolekul.

Kui säärase kinnitatud kokkuleppe ja linnavalitsuse poolt kinnitatud kaksikmaja projekti järel ehitatakse ainult üks pool, siis ei lubata ehituse teostamata jätnud krundiomanikule oma krundile püstitada muid ehitisi enne, kui käesolevas punktis tähendatud kaksikmaja teine pool ei ole kinnitatud projekti kohaselt üles ehitatud.

Kui kumbki asjaosaline ei ole alustanud kahe aasta jooksul kaksikmaja ehitamist või selle teostamisest ühiselt loobuvad, tühistub ehitusprojekt ja antud ehitusluba, ning asjaosalised krundiomanikud võivad lasta kokkuleppe kinnistusregistrist kustutada.

Kaksikmajad peavad olema tulemüüri kohal ühelaiused, ühekõrgused ja võimalikult ühtlase välimusega ning ühtlasest materjalist.

§ 11. Eeskirjad ajutiste ehitiste püstitamiseks.

1) Ehitusloa saaja võib ehitisteta krundile püstitada ajutise kuuri või katusealuse ehitusajaks ilma kinnitatud plaanita, seda kasutades materjalide ja tööriistade panipaigaks.

Samuti võib ehitusloa saaja esimeses järjekorras püstitada kinnitatud plaani kohase kõrvalhoone ja selles ühe ruumi teha ajutiselt elamiskõlvuliseks ja seda kasutada ainult ise oma perekonnaga või palgalise vahiga kuni elamu esimese korteri elamiskõlvuliseks tegemiseni.

Niisugune ajutine kuur tuleb lammutada ühe kuu jooksul ja kõrvalhoone kinnitatud plaanile vastavasse seisukorda seada kolme kuu jooksul peale ehitusloa kustumist.

Siin tähendatud ajutise kuuri või ajutiselt elamiskõlvuliseks muudetud kõrvalhoone väljauürimine või projektikohaselt otstarbest lahkuminevalt kasutamine on keelatud.

2) Linnavalitsus võib üksikuil juhtudel lubada püstitada kergeid ehitisi osaliselt või täielikult üle ehitusjoone tänava või platsi poole, kui ei ole näha ette lähemal ajal tänava laiendamist või varem lähedal asuvate üle sama joone asuvate ehitiste lammutamist, kusjuures selle lähema ajavahe määrab linnavalitsus või kui sel puhul saavutatakse kokkulepe linnavalitsuse ja krundiomaniku vahel tänava, avaliku platsi või pargi alla määratud maa-ala linna omanduseks andmise ja püstitatava ehitise lammutamise tähtaja kohta.

3) Linnavalitsuse loal võib ehitada lahtistele maa-aladele ja kohtadele ajutisi puuehitisi nagu kioskid, karussellid, tsirkused jne., mille lammutamise tähtaja määrab linnavalitsus ehitusprojekti kinnitamisel.

§ 12. Tehnilised ja tervishoiulised eeskirjad.

1) Kõik ehitusosad tuleb teostada ehitusseaduse ja määruse ning ehitusteaduse eeskirjade kohaselt kõlblikust materjalist ja peavad vastama nende tugevuse, vastupidavuse ja kandevõime eeskirjadele, mis on kehtivad riiklike ehitiste juures Projektide koostamise määruuses (RT 41 — 1933 art. 332).

2) Seinad:

Projektis tuleb ära tähendada, kas elamu ehitatakse ainult suviseks või alaliseks kasutamiseks.

Suvisel elamisel ei tohi elamu korteris olla ahje ega muid küttekoldeid peale pliidi ning pliidiga ühes köetava sooja müüri ehituskonstruktsioonid loetakse küllaldaseks, kui need vastavad ehitusstaatika tugevusnõuete eeskirjadele.

Alalise elamu puhul peavad peale kandeosade nõuetekohase tugevuse hoonete välisseinad ja laed oma paksuse, konstruktsiooni ning ehitamiseks tarvitatava materjali valikuga kindlustama kondensniiskuse mittetekkumist elamus.

Selleks ei tohi eluruume piiravad välisseinad ja laed lasta läbi soojust üle 0,9 kg cal. ühe ruutmeetri pinna kohta ühe tunni jooksul, kui sise- ja välistemperatuuri vahe on 1° C soojustehnilise arvutuste alusel.

Õhuvahega kiviseinas, ½ telliskivi paksune sein sisemine vooder üksi ei või olla kandvaks seinaks.

3) Tulemüürid:

Tulemüüride ehitamine on lubatav ainult erandjuhtudel (§ 10 p. 5), kusjuures tuleb rahuldada järgmised põhimõtted ja nõuded:

a) lahtise ühest küljest vaba tulemüüri kõrgus ei või olla üle 5,0 m ja paksus alla 0,25 m.

Mittekõetavail kõrvalhooneil võib olla tulemüür ainult 0,15 m paks, kuid siis tuleb sein iga 1,5 kuni 2,0 m tagant tugistada ühe vähemalt 0,25 m paksuse postiga;

b) tulekindla katusekatte puhul võib tulemüür ulatuda tihedalt katuseeni (katteni), kuid süttiva katusekatte juures peab tulemüür ulatuma vähemalt 0,25 m üle katusekatte;

c) vesi ei tohi valguda täiuselt tulemüürile või naaberkrundile;

d) tulemüüri võib asetada piirijoonele ainult tagumise servaga, arvatud välja p. e juhtum;

e) kaksikmaja (naabrite ühine tulemüür) puhul võib püstitada piirijoonele kahe naabri hoone vahele ka kõrgema tulemüüri naabrite omavahelisel kokkuleppel, kui hoonete välimus on ühtlane ja jätab väliselt ühe terviku mulje.

Kokkuleppe puhul võib siis ühise tulemüüri keskjoon asuda piirijoonel.

Katusekate võib sel juhul olla ainult tulekindel ja tulemüür võib ulatuda ainult katusekatteni siis, kui kindlasti on kõrvaldatud tule edasikandmise võimalus emmalekummale hoonele;

f) linnavalitsus võib lubada tulemüürita kõrvalhoone ehitamist vastu naabri tulemüüri tingimusel, et viimase hävinemisel või lammutamisel loasaaja püstitab viibimata uue tulemüüri. Sel juhul ei tohi uue hoone kandeosad tugineda olemasolevale tulemüürile ega olla sellega seotud või rikkuda selle tasakaalu.

Samuti peab juurdeehitav kõrvalhoone olema sama pikk ja kõrge kui olemasolev tulemüür ja peab seda hästi katma ning väliselt ühtlast ilmet omama;

g) ehitise konstruktsioone ei või toetada tulemüürile ega siduda tulemüüriga nii, et need kokkuvarisemisel võiksid kiskuda kaasa tulemüüri või kanda üle tuld teisele küljele;

h) seni püsinud tulemüürita ehitised, mis asuvad naabri piirile lähemal kui 0,25 m, tuleb varustada ümberehituse puhul naabrikrundi poolt tulemüüriga sundmääruses ettenähtud korra kohaselt.

Linnavalitsus võib lubada siin erandeid, kui ümberehitusega parandatakse üldist seisukorda nii, et tuleoht väheneb.

Erandid § 10 p.3 viimase lõike kohaselt on linnavalitsuse loal võimalikud.

4. Laed:

a) puust taladega laed all- ja pealpool eluruume peavad olema mustalagedega ja soojustpidava vahetäitega.

Soojustpidav vahetäide peab olema ka tulekindlatel lagedel.

See nõue ei ole kehtiv suvemajade kohta.

Vahelagede soojust pidavaks täiteks, eriti puust talade puhul, ei tohi tarvitada orgaanilisi aineid sisaldavaid materjale ja sääraseid, mis on tuleohtlikud või tervishoidliselt kahjulikud, maja-vammi või mädanikku tekitavad, mispärast on keelatud näit.: laaste, sõnnikut, paberitükke või kaltse jne. tarvitada.

Mustalagesid võib täita alles peale katuse katmist vihma-kindlalt püsiva kattega ja puhtaid põrandaid ei tohi lüüa enne, kui mustlae vahetäide on täielikult kuiv;

b) enam kui ühekordsete puumajade kiviosa pealne lagi peab vastama ehitusseaduse § 201 eeskirjadele (RT 28 — 1930 art. 165);

c) ühekordsete elamute keldriruumidel on nõutav tulekindel lagi ainult niiskust sisaldavaile või niiskust tekitavaile või tulepesaga ruumidele.

5. Katus:

a) (keelatud on katta katuseid kergesti süttivate katematerjalidega: nagu õlg, roog, pilbas ja laast.

Raudtee piirkonnas asuvate hoonete katuseid võib katta Raudteeseaduse §§ 135, 139 ja 141 RT 22 — 1931 art. 128 ja ehitusi püstitada käesoleva määruse ja Määrus ehitiste kohta raudtee äärsetel maa-aladel RT 64 — 1933 art. 503 eeskirjade nõudeid täites;

b) järsu ja kõrge katuse puhul võib linnavalitsus nõuda ettevaatuseabinõusid lume-, jää- ja katuseosade allakukkumise ärahoidmiseks, samuti redelihaakide kinnitamist katusele korrashoiutööde ja tulekustutuse juhtudeks ja käigu ning seisulaudade ülesseadmist korstnapühkijate jaoks jne.;

c) kõnniteedele ulatuvalt katuselt tuleb jooksev vesi juhtida rennidesse ja torudesse nii, et vett kõnniteedele tilkuda või joosta ei saa. Külmal ajal tuleb säärastelt katuseräästastelt tekkinud jääpurikad hädaohu vältimiseks aegsasti kõrvaldada.

6. Trepid:

a) iga trepp peab olema kindlalt käidav;

b) tagasi pöörava jooksuga treppidel peab olema võrestik ja käsipuu välisserval ja ühejooksuga ühes suunas või pöördega treppidel käsipuu mõlemal küljel;

c) treppidel peab olema igas kohas vaba läbikäigu kõrgus vähemalt 2,0 m.

Elukorteritesse viivate treppide astmete pikkus ei või olla puutreppidel alla 0,90 m vangispuude vahel ja kivitreppidel alla 1,0 m mõõtes sein ja käsipuu vahel: laius alla 0,25 m ja kõrgus üle 0,18 m.

Keerdastmed ei tohi 0,15 m kaugusel kitsamast kohast mõõtes olla alla 0,10 m laiad;

d) mitme korteriga majades peab keldri trepp ja sellele juurdepääs asuma väljaspool korterit, kui seda keldrit kasutavad enam kui sama korter, mille all asub kelder. Igast kasutatava ruumi kaugemast osast ei tohi trepp olla kaugemal kui 30,0 m;

e) trepikoja laius ei või olla alla 2,20 m, kui tagasi pööratava kahejooksuga trepi pöördel on podest ilma keerdastmeteta.

Keerdastmetega tagasipöörava trepi puhul peab trepikoja laius olema vähemalt 2,50 m.

Ühejooksuga treppidel või tagasipöördeta vahepostidega treppide kodade seinte vahe peab olema vähemalt 1,20 m lai ja säärasel trepil võivad olla keerdastmed ainult seal, kus seinte vahe on üle 1,00 m kõrge.

Igas enam kui ühe korteriga elamus peab pääsema katusealusesse trepikojast või üldisest ruumist, aga mitte korteri kaudu.

Trepi podesti ladus ei või olla vähem trepi astme sunduslikust pikkusest.

Läbikäigu laius trepi ja trepikoja sein vahel ei või olla alla 1,20 m;

f) enam kui kahe korraga 'kivimajades peavad olema tulekindlad trepid tulekindlas trepikojas.

Kuni kahekordseis kivielamuis on lubatavad tulekindlas trepikojas puutrepid tingimusel, et treppide ja podestide alused krohvitakse korterite tarvitamisele võtmise ajaks;

g) puust elumajades igal ülemise korra korteril peab olema väljapääsu võimalus kahe trepi kaudu, mis on eraldatud teineteisest vähemalt ühe vaheruumiga. Juhul aga, kui puust elumaja teisel või mansardkorral asub üks suurem või kaks vähemat korterit, üldise põrandapinnaga kuni 70 ruutmeetrit (vastavalt § 6 p. 4 ettenähtud normide piirides), on lubatav ainult üks puutrepp (ehitusseaduse § 202 RT 28 — 1930 art. 165), kuid ilma keerdistmeteta.

Kui puust elamu teisel korral on korter või korterid üldise põrandapinnaga üle 70 ruutmeetri, siis on lubatud kahe puutrepi asemel ehitada üks tulekindlas trepikojas asuv tulekindel trepp.

Põrandapinnaks kahe eelmise lause mõttes loetakse korterites köetavate eluruumide ja köökide põrandapinnad kokkuarvatult.

Puust elamutes peavad olema ülemiste kordade iseseisvatesse korteritesse viivate trepikodade seinad vähemalt 0,15 m paksuste kapitaalseintega (ühes vooderdusega) ;

h) lahtised välistrepid võivad viia ainult esimesele korrale;

i) sahvrite ja käsikambrite ehitamine treppide alla on lubatud ainult siis, kui sahvrite ja käsikambrite lagi ja seinad on seestpoolt krohvitud või vooderdatud tulekindla materjaliga;

j) üheperekonna elamuis (ka kaksikmajades, kui kumbki pool on ühe korteriga), mis ehitatakse ühele perekonnale elamiseks, on kordadevahelise trepi ehitamise viisi ja mõõtude valik vaba, kuid säärasesse majja võib juurde- ja ümberehitamise teel teha kaks või enam korterit ainult siis, kui kõik trepid muudetakse üldnõudeile vastavaks.

Üheperekonna elamuks loetakse säärane maja, mis on määratud ühe perekonna elamiseks ka siis, kui seal on ruumid majahoidjale ja teenijaile.

7. Tuleasemed ja suitsulõõrid:

a) ehitistes peavad tuleasemed olema mittepõlevast materjalist ja võivad olla ehitatud ainult säärastesse ruumidesse, mis oma ehitusviisilt, omadustelt kui ka asukohalt ei ole tuleohtlikud;

b) suuremate keskkütte- ja soojavee-seadeldiste katlad tuleb rajada iseseisvale alusmüürile või tulekindlale alusele tulekindlate seinte ja laega ruumi, kusjuures säärane ruum peab olema otsekohe tuulutatav akna või eri-ava (ka lõõri) kaudu.

Puust põrandad tuleasemete all ja kütte avade ees peavad olema kindlustatud süttimise vastu;

c) raudahjud ja plekist suitsulõõrid peavad olema eemal kaitsmata puuosadest vähemalt 0,50 m ja krohvitud või teisel teel tuldtõkestavalt kaitsitud puuosadest vähemalt 0,25 m eemal, kusjuures akna ja uste hõõveldatud ning värvitud piirlaud arvatakse üheväärseks krohvitud pinnaga.

Pottahjudest ja telliskividest lõõrides peavad puuosad olema eemal vähemalt 0,12 m.

Plekk-kestaga ja kivist siseehitisega ahjude kohta on kehtivad eelmise lause nõuded;

d) kui suits juhitakse koldest korstnasse veetavate suitsulõõride kaudu, peavad viimased olema põletatud savikividest ja asetatud nurkraudadele või katuseplekist

kestadesse ning vastavalt eraldatud puuosadest, samuti on lubatavad savi vahetäitega kahe-kordsed pleklõõrid.

Vanniahjud võivad olla ühekordsest plekist veetava suitsu-lõõriga, kui viimane on süttivatest ehitusosadest nõuetekohaselt eemal või neist asjatundlikult eraldatud.

Suitsulõõrid peavad olema varustatud puhastustega ning asetsema lahtistel kohtadel, mis võimaldavad alalist järelevalvet.

Veetavate ahjulõõride pikkus ei ole piiratud, kui need on seatud üles asjakohaselt ja murdmisohutult, kuid neid võib viia ainult ühest ruumist teise aga mitte läbi teise ruumi kolmandasse.

Erand on lubatav ainult vanniahjude ja teistele säärasele küttekolletele, mida kasutatakse pikemate vaheaegade järele, kusjuures nende lõõre lubatakse viia läbi kõrvalruumide ja esikute.

Samuti ei tohi lõõr olla veetav ühest korterist teise või asuda pööningul.

8. Korstnad:

a) korstnad peavad tugenema oma jalal või asuma kiviseintes. Lahusseisvaid korstnaid võib ühendada (kokku viia) ainult siis, kui nende tasakaal on kindlustatud ja sellejuures nende lõõride kallak ei ole alla 60° (kraadi).

Korstna toetamine tuldvõtvale konstruktsioonile on keelatud. Korstnad peavad olema krohvitud vähemalt katuseni.

Korstnad tuleb laduda üles tihedalt täidetud vuukidega ja korstna seinte ja lõõride vahede paksus ei või olla alla 0,5 telliskivi. Puulagedest või katuse puuosadest möödamineku kohtadel peavad korstna lõõri siseküljed olema puuosadest eemal vähemalt 0,20 m ja 0,5 kivi paksuste korstna seinte puhul vastavate laiendustega tehtud või asjatundlikult isoleeritud nagu: katusekivid korrapärases seotises savisegul, asbestpapp kahekordselt ühes savivahetäitega jne.

Sama nõue on maksev ka korstna ja tuldvõtivate ehitusosade eraldamise kohta.

Korstnalõõrid peavad olema ühesuguse sisemõõduga kogu ulatuses. Veetavate korstnalõõride murdekohtadesse tuleb panna ümarraud korstnaseinte kaitseks puhastamise puhul. Korstna ehitamine ahju peale on täiesti keelatud;

b) korstnad tuleb ehitada ja asetada nii, et neid kõigis osades saab eeskirjade kohaselt korralikult puhastada;

c) harilikku korstnasse, lõõri suurusega:

1) 0,5X0,5 kivi võib juhtida kuni kahe hariliku toa ahju suitsu,

2) 0,5X0,75 kivi võib juhtida kuni kolme hariliku toa ahju suitsu,

3) 0,5X1,0 kivi võib juhtida kuni nelja hariliku ahju suitsu, kusjuures suitsulõõride juhtimine korstnalõõri on lubatav ainult isesugustel kõrgustel ja vahelduvatest külgedest (tõmbetakistuste vältimiseks).

Üks pliidiküte loetakse võrdseks kahele ahjule ja üldiselt peab igal pliidikütel olema omaette iseseisev lõõr.

9. Vesivarustus ja kanalisatsioon:

a) igal krundil, millele ehitatakse eluruumid, peab olema tervishoiulistele nõuetele vastav joogivesi ja esialgseks tulekustutamiseks küllaldasel määral vett kohalikele üldnõudeile vastavalt;

b) üldise või rajooni vesivarustusvõrguga ühinemise puhul peab krunt olema üldvõrgust eraldatav igal ajal kättesaadava pea-kraani abil;

c) roiskvete puhastamise ja kõrvaldamise seadeldised peavad vastama selleks kehtima pandud Sundmäärus vee-, maapinna ja õhu puhtusehoiu kohta Nõmmel (RT 2 — 1936 art. 15) eeskirjadele. Puhta ja roiskvee kaevude ja kanalite ehitamise ja puhastamise juures tuleb võtta tarvitusele kõik ettevaatuseabinõud maapinna kokkuvarisemise ärahoidmiseks.

Roiskvee puhastamiseseadeldistes peavad kontroll-, sadestuse-, käärimise- ja puhastuskaevud olema ehitatud veekindlalt ja neid tuleb valitud tüübile vastavatel tähtaegadel puhastada;

d) rajoonides, kus linna kanalisatsioon on valmis ehitatud, on linnavalitsusel õigus teha veeklosetide, majapidamise ja vannivee juhtimise sinna sunduslikuks.

10. Käimlad (väljakäigukohad) :

a) igal iseseisval korteril peab olema omaette käimla. Säärane käimla peab üldiselt asuma korteri sees välisseina juures ja olema välisvalgusega.

IV, V, VI ja VII ehitusrajoones väiksemate samal korral asuvate korterite jaoks, mille põrandapind ei ole üle 70 ruutmeetri, võib olla üks ühine käimla kahe korteri peale väljaspool korterit, kuid sama hoone sees, samal korral ja kättesaadaval korteri esikust.

Sunduslikkude käimlate asendid tuleb valida nii, et nendesse pääseb ilma tarviduseta läbistada eluruumi või kooke ja need käimlad ei tohi olla otseühenduses eluruumidega, köögiga või sahvriga.

Üle eeltähendatud normi võib ehitada käimlaid, kuid ligipääsuga ees- või vaheruumidest või magamisruumist. Käimla võib olla vanniruumis;

b) veega varustatud käimlad (W.C.) võivad olla ka välisseinast eemal, kuid need peavad olema varustatud kunstliku (elektri) valgusega ja hea ventilatsiooniga;

c) käimla ruumi põrandapind ei või olla alla 0,90 ruutmeetri, kusjuures vähem mõõt ei tohi olla alla 0,85 m;

d) kõrvalhoonete külge ehitatavad käimlad peavad olema kindla ehitusviisiga ja need ei või asuda naabri piirile lähemal kui 0,4 m. Eraldi seisvad käimlad on keelatud.

Keldrikorrale võib ehitada ainult veeklosette (W. C.);

e) õhkkäimlate mustuskaevud tuleb ehitada Sundmääruse vee-, maapinna ja õhu puhtusehoiu kohta Nõmmel (RT 2 — 1936 art. 15) eeskirjade kohaselt.

Eluruumideta kõrvalhoonete käimlates peab olema õhukindel mustuskasti ventilatsioon toru kaudu, mis on viidud üle katuse vabasse õhku.

Mustuskastil peab olema mittemädanev lagi ja kahekordne tihedalt suletav luuk, mis asub väljaspool hoone alusmüüri.

Käimlate mustustorud peavad olema küllaldase läbimõõduga ja õhu- ning veekindlad.

Õhkkäimlate mustustorud tuleb seada üles võimalikult püstloodis. Keelatud on mustustorude asetamine nurga all alla 75° ja nii, et see võib üksikutes osades või täielikult läbi külmata ja ummistusi tekitada;

f) käimlate ehitamine treppide alla on keelatud, arvatud välja üheperekonna elamud, kusjuures viimasel juhul trepi alla ehitatud käimlaruumis seinad ja lagi peavad olema krohvitud.

Käimlate mustus- ja roiskveetorude läbiviimine trepikodade kaudu on keelatud;

g) olevad käimlad, mis ei vasta käesoleva määruse eeskirjadele, tuleb lammutada või vastavaks ümber ehitada kapitaalremondi, ümber- või juurdeehituse puhul.

Olevad eraldiseisvad kerge ehitusega käimlad tuleb lammutada kolme aasta jooksul, peale käesoleva määruse kehtima hakkamist.

§ 13. Hoonete väline ilme.

Nõmmel püstitatavad ehitised, samuti juurde- ja pealeehitised või ümberehitatavad ehitised peavad kujult ja välimuselt vastama arhitektuurilisele väärilikkusele ja ümbruse ilmele (ehitusseaduse § 3, RT 104 — 1931 art. 739) ja ei tohi halvastada või halvemaks teha olemasolevat seisukorda.

Sel alusel on linnavalitsusel õigus nõuda ehitusprojektides ehitiste asendite muutmist, kui asendid võiksid halvastada tänava üldilmet ja halvasti mõjustada naaberhooneid.

Samuti võib linnavalitsus nõuda ehitiste üldkuju ja fassaadide muutmist, kui need esitatud kujul võiksid arhitektuuriliselt mõjuda halvastavalt ümbrusele või tänavpildile.

Ehitiste väline ilme peab ehitusviisilt, vormilt, materjalidelt ja värvilt olema valitud nii, et see aitab tõsta ja parandada üldist tänavpildi muljet.

Tänavailt, avalikelt platsidelt ja muudelt avalikkudelt kohtadelt, eriti raudteelt nähtavad fassaadid tuleb hoida püsivalt heas korras.

§ 14. Reklaamid.

1. Reklaamsildid, vaatekastid, ärisildid, pealkirjad ja valgustusreklaam ei tohi kujuga, värviga ja asetusega rikkuda tänava, avaliku platsi või hoone ilmet, eriti ei tohi need katta või lõigata hoone arhitektuurosasid.

Hoone fassaadist väljaulatuvad sildid ja muud reklaamseadeldised peavad olema kõnniteest kõrgemal lähemalt 3,0 m.

Linnavalitsusel on õigus nõuda hoone fassaadi ja hoone või tänava perspektiivjoonise esitamist, millel on kujutatud üles seada kavatsatud reklaamsilt, vaatekast, ärisilt, pealkiri või valgusreklaam ühes mõõtude äratähendamisega.

2. Enne käesoleva määruse kehtima hakkamist ülesseatud reklaamsildid, vaatekastid, ärisildid, pealkirjad ja valgusreklaamid, kui need tunnistatakse linna ehituskomisjoni vastava otsusega käesoleva määruse eeskirjadele või ilu nõuetele mittevastavaks, kõrvaldatakse või asendatakse uutega linnavalitsuse nõudel ja tema poolt määratud tähtjaks.

Nendele eeskirjadele peavad vastama ka need reklaamid, mida värvitakse või kujundatakse seintele või muudele pindadele.

§ 15. Tarad ja eesaiad.

1. Kõikidel erakruntidel peab olema vastu tänavaid ja avalikke platse piirijoonel tarad, mis kujutavad naaberkruntide taradega ühe katkestamatu joone.

Need tarad ei või olla üldiselt kõrgemad kui 1,50 m. Erandeid võib linnavalitsus lubada erijuhtudel krundi kasutamiseviisist või hoonete arhitektuurist tingitult, silmas pidades, et selle all tänava või platsi ilme ei kannata.

Tööstusrajoonis on lubatud kuni 2,0 m kõrged tarad, vastavalt tööstuse iseloomule ja nõuetele.

Tarad vastu tänavaid ja avalikke platse tuleb ehitada siledast materjalist. Puuosade tänava või platsipoolne külg peab olema hõõveldatud või mõnel teisel teel puhastatud lahtistest osadest ning pindudest.

Tarad või nende osad alla 0,75 m kõrguse võivad olla tihedad.

Kuni 1,50 m kõrguseid tihedaid tarasid võib ehitada linnavalitsuse loal, kui see tarvilik ümbruse ilme tõstmiseks või tingitud mõnest muust olulisest vajadusest.

2. Keelatud on okastraadist või okastraadiga ülelöödud või muust säärasest materjalist tarad, mis võivad kuidagi olla hädaohtlikud liiklemisele või rikkuda möödakäijate riideid või esemeid.

3. Naaberkruntide-vahelised tarad (välja arvatud tööstusrajoon) peavad vähemalt 20,0 m kauguseni tänava või platsi joonest olema püstitatud nii, et need tänava üldmuljet ei riku.

Kaugemal kui 20,0 m tänava või platsi joonest oleneb tara kõrgus ja korrashoid naabrite omavahelisest kokkuleppest.

Kui kokkuleppele ei jõuta, siis võib kumbki naaber ehitada oma tara osa mitte madalama, kui 1,50 m ja mitte kõrgema kui 1,70 m. Kui aga üks naabrist nõuab, peab vahetara olema tihe. Linnavalitsusel on õigus nõuda tarade kordaseadmist ja korrashoidmist.

4. Linnavalitsus võib seada üles üksikasjalisi nõudeid tarade kohta üksikute tänavate või kvartaalide viisi.

Kui krundi tänava – või avaliku platsi äärse tara värv või inetu välimus halvastab tänava või platsi üldilmet, siis on linnavalitsusel õigus nõuda nende korratuste kõrvaldamist linnavalitsuse poolt määratavaks tähtajaks.

5. Määrustele mittevastavad tarad tuleb kõrvaldada või teha ümber kapitaalremondi või ümberehitamise puhul.

Määrusele mittevastava tara kapitaalremont on keelatud.

6. Eesaedu — maa-ala elamust tänava või avaliku platsi jooneni — ei või kasutada eraldi seisvate ja pealmaa asuvate ehitiste püstitamiseks linnavalitsuse loata.

§ 16. Üldeeskirjad elukorterite kohta.

1. Elukorter peab olema põiki läbituulutatav ja sisaldama vähemalt ühe eluruumi hoone päikesepoolsel küljel, mis ei või olla varjatud teiste ehitistega või ehitisosadega.

Põiktuulutus korraliku õhuvahetusega trepikoja kaudu arvatakse rahuldavaks.

2. Eluruumid ja köögid peavad olema otsese välisvalgusega. Akna valguspind olgu neis ruumes vähemalt 10% põrandapinnast, mõõtes akent lengist lengini ja põrandat seinast seinani.

3. Eluruumide kõrgus peab olema täiskorral vähemalt 2,75 m ja katuse- ning mansardkordadel vähemalt 2,60 m.

4. Iga eluruumi põrand peab asuma vähemalt 0,60 m pealpool kõrgemat põhjavee seisu ja 0,50 m üle kõnnitee või maapinna (ehitusseaduse § 197 - RT 28 - 1930 art. 165).

5. Keldrikorra kasustamine eluruumideks on keelatud. Keldrikorraks arvatakse ehituskord, mille põrand asub allpool valis maapinda.

Kallakmaa puhul on eluruumide ehitamine lubatud osaliselt allapoole välist maapinda, kuid selle juures peab vähemalt 75% korteri üldpõrandapinnast olema pealpool välist maapinda ja keldriosa seinad tuleb otstarbekohaselt ning hästi isoleerida välise ning alt ülestõusva niiskuse vastu.

6. Korteri eluruumid tuleb projekteerida nii, et nendesse pääseb väljast korterisse ilma köögi läbistamise tarviduseta.

Sissekäik köögi kaudu võib olla ainult teiseks ligipääsuks.

§ 17. Eeskirjad tänavaäärsete uste ja akende kohta.

1. Tänavavõi ehitusjoonel asuvate ehitiste ukсед ja aknad kuni 2,25 m kõrguseni kõnniteest ei tohi olla avatavad tänavale või avalikule platsile.

Avalikkude hoonete välisüksed peavad olema avatavad väljapoole nii, et need kõnniteedel või platsidel liiklemist takistada ei saa.

2. Rõdud, vihmakaitse ja kaitsekatused peavad olema kõnniteest vähemalt 2,75 m kõrgel, kusjuures nende laius ei või ületada kõnnitee laiust, kui ehitis asub kõnnitee ääres.

Ehitusprojektil näidatakse ukse ja akna mõõdud põhiplaanis lengist lengini, valge avana – projekti mõõtkavas.

Kõnniteele ulatuvate äri vaateakende päikesekaitse eesriided (markiisid) ja teised ehitise fassaadist väljaulatuvad seadeldised peavad olema kõrgemad kõnniteest vähemalt 2,15 m.

§ 18. Vabriku- ja tööstushooned.

Tööstusettevõtteid liigitatakse suur-, kesk- ja väiketööstusteks seaduses määratud tunnuste alusel.

Tööstusettevõtete ehitiste ja ümberehitiste luba antakse välja linnavalitsuse poolt peale tööstuse sisseseadmise loa saamist Majandusministeeriumi Kaubanduse-Tööstuse osakonnalt ehitusseaduse § 164 ja järgm. põhjal ning Tööstusseaduse (RT 30 — 1936 art. 195) eeskirjade kohaselt.

Ainult VII ehitusrajoonis (tööstusrajoonis) on lubatud asutada ettevõtteid, mis võivad rikkuda õhku suitsu ja tahmaga ja tervisele kahjulikkude või halvalõhnaliste olluste levitamisega või ümbruskonda tülitada käruga, eriti:

Asfaldi ja pigikeetmise ettevõtteid; klaasivabrikuid, lubja-, telliskivi- ja kipsipõletamise ahje; igasuguseid keemiavabrikuid; linaõlikeetmise ja tärklise valmistamise ettevõtteid; vahariide, katusepapi ja katusevildi tehaseid, kalarasva- ja

seebikeedu ettevõtteid, luupõletamise, -kuivatamise, -keetmise ja -pleegitamise ettevõtteid; tapamaju; rasvasulatamise ettevõtteid; loomakarva ümbertöötavaid tööstusi; soolte ümbertöötamise, nahkade kuivatamise, soolamise ja parkimise ettevõtteid; naelavabrikuid, vabrikud, kus valmistatakse paberit puust või kiuaineist (tselluloosivabrikud, kunstvillavabrikud) ; tselluloidi ja teiste sääraste ainete valmistamise ja ümbertöötamise ettevõtteid; süüte- ja lõhkeainete vabrikuid ja muud.

Ka kaubanduslikud ettevõtted, mis tülitavad ümbrust suitsuga, tahmaga, tervisele kahjulikkude ollustega, halva lõhnaga või müraga, on lubatavad ainult VII ehitusrajoonis.

Olevaid tööstusettevõtteid, mis asuvad nende liigile ja iseloomule mittevastavates rajoonides, ei tohi suurendada tööstuse laiendamiseks uute ehitiste, juurde- või ümberehitiste ehitamise läbi või maa-alade piiride laiendamise teel.

Eelpool nimetatata ja ümbrust mittetülitavaid tööstusettevõtteid võib linnavalitsus lubada avada ka teistesse ehitusrajoonidesse, võttes arvesse tööstuse iseloomu, selle arenemise võimalusi ja edaspidiseid väljavaateid käesoleva määrusega vastuollu minekuks.

Tööstusettevõtteis peab olema tulekaitse määruuses ettenähtud määral abinõusid ning vahendeid tuleohu kõrvaldamiseks.

Roiskvete puhastamise ja kõrvaldamise kohta võib linnavalitsus tööstusrajoonis tööstusettevõtete jaoks seada üles erinõudeid, vastavalt tööstuse iseloomule ja eeldatavale hädaohule.

§ 19. Loomatallid ja kõrvalhooned.

1. Talle, looma- ja sealautu, välja arvatud kõrvalehitised, mida kasutatakse pisiloomade ja lindude kasvatamiseks oma majapidamise otstarbel, ei või asutada I ja II ehitusrajooni, samuti III rajooni Vabaduse puiestee äärsetesse kvartaalidesse, kuna varem kinnitatud plaanide järele ehitatu tuleb likvideerida, kapitaalremondi vajaduse tekkimise puhul.

III, IV, V ja VI ehitusrajoonides on lubatud asutada lautu (erand III rajooni jaoks esimeses lõikes) ja talle tingimusel, et need ei asuks elamutes ja oleksid piiridest normaalkauguses.

2. Pesukööke ja igasuguseid muid kõrvalhooneid võib asutada igasse rajooni, kuid need ei asu tänava-, platsi või naaberkrundi piiril või ei mõjusta halvastavalt ümbruskonna üldilmet (v. §10 p. 3).

3. Tallide ja lautade aknad ja ukсед peavad olema igas suunas vähemalt 5,0 m kaugusel eluruumest või alaliselt kasutatavaist tööstusruumest.

Tallid ja laudad peavad olema ehitatud nii, et nad haisu levitamise ega teisel teel ei riku oma või naaberkrundidel elamistingimusi.

Virtsakaevud ei või asuda naabri piirile lähemal kui 4,0 m ja tänavajoonele lähemal kui 6,0 m.

Solgi, prügi, sõnniku ja käimla mustusaukude ehitamise ja korra kohta kehtivad peale käesoleva määruse veel Sundmäärus vee-, maapinna ja õhu puhtusehoiu kohta Nõmmel (RT 2 — 1936 art. 1 5) eeskirjad.

§ 20. Kaitse- ja ettevaatuseabinõud ehitustöödel.

1. Ehituste teostaja või vastutav töödejuhataja peab võtma tarvitusele ja korraldama kõik ettevaatuse abinõud õnnetuste vältimiseks.

Samuti on nad kohustatud ara hoidma oma töödega tekkivaid liiklemisummistus! või takistusi ehituskohal või selle läheduses.

Ettekirjutused betoon- või raudbetoon osade ehitamisel ja kõrvaldamisel peavad leidma täpselt täitmist.

Tellingud tuleb ehitada tugevalt ja kindlalt, vastavalt nende otstarbele ja ülesandeile.

2. Tänavaga või avaliku platsi ääres uute ehitiste püstitamisel või vanade ehitiste ümber- või juurdeehitamisel või lammutamisel või tellingute ülesseadmisel muudeks otstarveteks – peab olema ehituskoht tänavaga või avaliku platsi poolt ümbritsetud tiheda, vähemalt 1,85 m kõrge taraga ja kõnnitee asemele tuleb teha vähemalt 0,70 m laiune ajutine laudtee.

Linnavalitsusel on õigus nõuda suurema liiklemisega kohtade ääres eelmises lõikes tähendatud juhtudel tiheda tara ehitamist nõnda, et nende alt pääsevad hädaohuta läbi jalakäijad, samuti ka tarbekorral sõidukid.

Neid piiramisi võib teha ainult linnavalitsuse poolt lubatud ajal ja kohal ja need ei tohi tavaliselt ulatuda üle ühe kolmandiku tänavaga laiuse ning tulevad asetada nõnda, et vaba läbipääs on takistamatu.

Sellaselt püstitatud tarad võivad ümbritseda ehituskohta kuni kuue kuu jooksul, arvates linnavalitsuse poolt loa andmise päevast.

Suuremate ehitiste püstitamisel või erijuhtudel võib linnavalitsus seda kuuekuulist tähtaega pikendada kuni 24 kuuni, arvates algloa saamise päevast.

Taraga piiratud tänavaga ja jalgteel alusel maa-alal on keelatud kustutada lupja või tekitada tolmu nõnda, et see tulitab ümbruskonda või möödaminejaid.

§ 21. Lammutustööd.

1. Hiljemalt üks nädal enne ehitise lammutamisele asumist tuleb esitada linnavalitsusele avaldus lammutamisloa saamiseks. Avaldus peab sisaldama:

a) lammutatava ehitise asukohta, otstarbe nimetuse — milleks ehitise kasutati — ja põhjenduse, mis pärast hoonet soovitakse lammutada;

b) andmeid, kas ehitises on raudsõrestikosid või raudarmatuuriga kivi või betoonosid;

c) avalduse esitaja nimi ja aadress.

2. Lammutustööde juures tuleb võtta tarvitusele kõik võimalikud abinõud õnnetuste vältimiseks.

§ 22. Eeskirjad varem ehitatud ehitiste kohta.

Need ehitised, mis on enne käesoleva määruse kehtima hakkamist püstitatud linnavalitsuse poolt kinnitatud plaanide järele või enne esimese Nõmme ehitussundmääruse maksmapanemist — ei allu käesoleva määruse neile eeskirjadele, mis lähevad lahku nende ehitiste ehitusaegsetest või plaanide kinnitusaegsetest nõudmistest seni, kuni neid hooneid ei võeta juurde- või ümberehitamisele või kui kavatsetava juurde või ümberehituse läbi parandatakse olemasolevat seisukorda.

Selle alla ei kuulu ptk. 12 p. 10 g ettenähtud erand eraldiseisvate käimlate kohta.

§ 23. Karistused ja sundmääruse kehtivusse astumine.

Selle sundmääruse rikkujad võetakse seaduslikule vastutusele. Käesolev ehitussundmäärus astub kehtivusse 2 nädalat peale avaldamist Riigi Teatajas; sellest peale kaotab kehtivuse Nõmme linna ehitussundmäärus, mis avaldatud RT 71 — 1929 ja RT 61 — 1932 ja maa-alade tükeldamise sundmäärus, mis avaldatud RT 98 — 1934.

Lisad.

Vorm I.

Ehitusleht.

..... tänava nr..... krundi nr..... majaomaniku.....ehitise kohta.

Nõmme linnavalitsuse poolt on projekt kinnitatud „ „.....19..... a. nr..... all.

Ehituse nimetus.....

Vastutava töödejuhataja kohustuskiri on esitatud „ „..... 19.....a.

Ehitustööde algusest on teatatud linnavalitsuse ehitusosakonnale „ „ .....19..... a.

Ehitusleht on registreeritud linnavalitsuse ehitusosakonna ehitiste registris

„ „.....19..... a. nr..... all.

(ehitusosakonna asjaajaja allkiri)

Ehitusleht on esitatud politseile „ „.....19..... a.

(politseikomissari allkiri)

Käesolev ehitusleht on ehitussundmääruse nõudeile vastavalt registreeritud

„ „..... 19..... a.

(majaomaniku allkiri) (vastutava töödejuhataja allkiri)

Märkus: Majaomanikule väljaantud kinnitatud projekti teisend ühes ehituslehega peab hoitama alal kogu ehitusajal ehituspaigal.

Ilma selle ehituslehe linnavalitsuse ehitusosakonnale esitamata alusmüüride valmisaamise, ehitise katuse alla viimise (tooresehituse lõpetamise) ja valmisaamise teadaannete sisseandmisel, teadaanded ei ole maksvad.

Alusmüüride valmisaamisest töödejuhataja (majaomaniku) poolt teatatud linnavalitsuse ehitusosakonnale „ „.....19.....a.

(ehitusosakonna asjaajaja allkiri)

Tooresehituse lõpetamisest töödejuhataja (majaomaniku) poolt teatatud linnavalitsuse ehitusosakonnale „ „..... 19.....a.

(ehitusosakonna asjaajaja allkiri)

Ehituse valmisaamisest töödejuhataja (majaomaniku) poolt teatatud linnavalitsuse ehitusosakonnale „ „..... 19..... a.

(ehitusosakonna asjaajaja allkiri)

Käesoleva ehituslehe vastu on majaomanikule antud välja ehituse kasutamise luba „
"..... I 9..... a. Nr. .... a.

(ehitusosakonna asjaajaja allkiri)

Aasta ja kuupäev	Vastutava töödejuhataja sunduslikud märkused ehituse kestvuse jooksul
	Vastutava tööde juhatamise enda peale võtmisest ja töödejuhatamise loobumisest; kaevikute tegelikust sügavusest, maapõhja liikidest; alusmüürideks, seinteks, lagedeks, põrandateeks jne. tarvitatud materjalidest, nende tähtsamatest mõõtudest ja tarbekorral konstruktsiooni kirjeldustest jne. kinnitatud projekti konstruktsioonide muudatustest ja muudatuste põhjustest; õnnetusjuhtudest ehituse juures; ehitise tegelikust valmistaamise ajast jne. Märkused:.....
Aasta ja kuupäev	Linnavalitsuse ehituse järelevalve ametniku märkused ehitustööde kontrollimise puhul

Vorm II.

Tunnistus.

Käesolevaga tõendan mina, ...

(kutse) (nimi ja perekonnanimi) (aadress)

et olen võtnud endale vastutava töödejuhatamise Nõmme linnavalitsuse poolt „
".....19..... a. Nr..... all ..... tänaval

Nr..... (kinnistu Nr.....) kinnitatud projekti teostamisel, vastavalt Nõmme linna ehitussundmääruse § 4 eeskirjadele.

See tunnistus on antud .....

(ehitustöödeks) (ehitusloa saaja nimi ja perekonnanimi)

esitamiseks Nõmme linnavalitsuse ehitusosakonnale.

Nõmmel, „ ".....19..... a.

(allkiri)

SUNDMÄÄRUS VEE, MAAPINNA JA ÕHU PUHTUSEHOIU KOHTA NÕMME LINNAS.

(RT 2 – 1936, art. 15.)

Väljavõte.

§ 2. Elumajades, mis asuvad kanalisatsiooni ja veevärgiga varustatud rajoones, peavad olema veesuluga või turbapuistega väljakäigukohad.

§ 3. Veevärgita ja kanalisatsioonita rajoones on lubatud ehitada veesuluta väljakäigukohti (õhuklosette) ainult elamusse.

§ 5. Kloseti mustuseaugu seinad ja põhi peavad olema betoonist või kividest tsementsegul ja seestpoolt tsementseguga siledaks krohvitud ning käetud kivi või betoonlaega. Põhja alla ja seinte taha tuleb tampida vähemalt 15 sm paksune sauekiht.

Õhuklosetil peab olema õhupuhastustoru, mis juhitud korstna ventilatsiooni lõõri. Mustuseaugu seinad ja põhi peavad olema, lahus maja alusmüürist ja seinast ning mustuse väljavõtmise luuk peab asuma väljaspool alusmüüri.

§ 6. Kanalisatsioonita rajoones on lubatud elamu juurde roiskvete imbutamiseks seadeldisi ehitada linnavalitsuse poolt kinnitatud projektide kohaselt.

On nõuetav:

- 1) eelpuhastus, mis toimub mädanemiskaevu või mõne muu süsteemi järele;
- 2) mädanemiskaevus peab puhastava mahu suurus olema vähemalt 300 liitrit ühe elaniku peale, kusjuures selle mahu alammääraks on esimesel kaevul või kaevu osal 1000 liitrit ja teisel kaevul või kaevu osal 500 liitrit;
- 3) kaevu seinad ja põrandad peavad olema betoonist või kividest tsementsegul.

§ 7. Puhastatud roiskvett võib juhtida maa sisse drenaaži või hõredate seintega imbkaevu kaudu, kusjuures imbutuskoht peab asuma vähemalt 1 2 m puhtavee kaevust, mille sügavus alla 50 m, ja 6 m naabrite piirest eemal, välja arvatud tänavate piirid.

§ 9. Prügi ja majapidamise roiskvee (viimaste jaoks seal, kus puudub kanalisatsioon) jaoks peab olema igal ehitatud krundil prügi- ja solgiveekast. Kästi seinad ja põhi peab olema betoonist või tsementsegul kividest ning käetud kindla kaanega.

Kästi ülemine äär ei või olla maapinnast kõrgemal kui 1 m ja peab asuma eemal 2 m naabrite piirest, 4 m tänavast ja 6 m lähemast puhtavee kaevust, kui viimase sügavus alla 50 m.

Naabri nõusolekul võib kast olla ka piirijoonel.

SUNDMÄÄRUS KÖNNITEEDE EHTAMISE JA TÄNAVATE, PLATSIDE NING KÖNNITEEDE PUHASTAMISE JA KORRASHOIU KOHTA NÕMME LINNAS.

(RT 11 – 1937, art. 96.)

Väljavõte.

§ 1. Nõmme linna administratiiv-piirides on iga krundi omanik, valdaja või rentnik, edaspidi nimetatud krundipidaja, kohustatud:

a) tegema kõnnitee tema krundi külge puutuvate tänavate ja avalikkude platside või parkide äärde.

Avalikkude platside ja parkide äärde ei ole vaja ehitada kõnniteed seni, kui need on planeerimata või kui planeerimise kava täitmine seda krundi piirde ääres ette ei näe;

§ 2. Sillutatud või linnavalitsuse poolt õigesse profiili viidud muldkehaga tänavatel peab kõnnitee pind olema vastupidavast materjalist, tasane, lohkedeta ja 1—2% kallakuga tänava poole. Kõnnitee tänavapoolne serv peab olema vähemalt 1 2 sm ja

mitte üle 18 sm kõrgemal tänava serva pinnast ja seda võib teha ainult tugevast ning vastupidavast materjalist (kivi, betoon jne.), kusjuures välisserva tänavapoolsel küljel ei tohi olla üksikuid etteastuvaid osasid, mis tänaval takistavad sõitu või rennide vee jooksu.

§ 3. Neil sillutamata tänavail, mille muldkeha on veel viimata õigesse profiili, samuti vähekäidavate tänavate ääres on lubatud jätta alale või ehitada uuesti vähem vastupidavast materjalist kõnniteid tingimusel, et need peetakse püsivalt korras ja nende pealispind oleks alati kõva, aukudeta ja õige kallakuga tänava poole. ....

§ 4. Kõnnitee pikiprofiil peab olema võimalikult väikese kallakuga ja vastama tänava telje pikiprofiilile. Treppide tegemine kõnniteedele on lubatav ainult linnavalitsuse eriloal.

§ 5. Kõnniteede laius peab olema 6,0—8,0 m laiusel tänaval 1,0—1,20 m ja üle 8,0 m laiusel tänaval 1,40 m; Vabaduse puiesteel peab olema kõnnitee laius 2,0 m seal kus puiestee üldlaius on 20,0 m või üle selle.

Umbtänavail ja alla 6,0 m laiusil tänavail võib kõnnitee olla tänava ühel küljel, kusjuures selle kõnnitee tegemise ning korrashoiu kohustus lasub ka vastasasuvail krundipidajail proportsionaalselt krundi tänavaäärese piirjoone pikkusele.

Ühe tänava ääres ühes kvartalis ei või kõnnitee laius olla mitmesugune.

SUNDMÄÄRUS TÖÖSTUSETTEVÖTETE, AVALIKKUDE SAUNADE JA KINODE ASUTAMISEKS JA NENDE ASUKOHTADE KINDLAKSMÄÄRAMISEKS NÕMME LINNA PIIRIDES.

(RT 31 – 1936, art. 215.)

Väljavõte.

§ 5. Suur- ja kesktööstusi ei või asutada sillutamata tänavate ja platside äärde.

(Tööstusettevõtete kohta vt. Ehitussundmääruse § 18.)

§ 3. Avalikke saune võib linnavalitsuse loal asutada nendesse rajoonidesse, kus on olemas linna kanalisatsioon, või võimalus juhtida roiskvett erakanalisatsiooni ehitamisega linnavalitsuselt määratud kohta.

Avalikud saunad, välja arvatud riigi- ja omavalitsuste saunad, ei või asuda üksteisele lähemal kui üks kilomeeter. .

§ 4. Kinosid võib asutada Siseministrilt lubatud arvul ja linnavalitsuselt määratud kohta, kusjuures kinode vahemaa ei või olla alla 0,5 km.

SUNDMÄÄRUS ALKOHOLSETE JOOKIDE KAUPLEMISE AJA JA KORRA KOHTA NÕMME LINNA KOHALTARVITAMISE ÕIGUSTEGA MÜÜGIKOHTADES.

(RT 91 – 1927.)

Väljavõte.

§ 4. Alkoholsete jookide müügikoha pidaja on kohustatud ara hoidma korratud ja rahurikkumised ning hoolitsema, et asutuse ruumides joobnud isikuid ei viibiks.

§ 6. Müügikoha ruumid peavad ülema tarviliselt kuivad ja puhtad, laudpõrandad värvitud, laed krohvitud või õlivärviga värvitud. Õhupuhastamiseks peab olema tarviline ventilatsioon. Mööbel võib ulin poleeritud, lakitud või õlivärviga värvitud. .

§ 7. Alkoholsete jookide müügikohtades peavad väljakäigukohad olema soojad, ruumikad, häste valgustatud, alati puhtad, üks eriti meestele ja teine naistele.

Sissekäik väljakäigukohtadesse ei või olla ruumidest, kus hoitakse toiduaineid ja valmistatakse toitu. (m. RT 63 — 1931.)

§ 12. Köögist peab olema eraldatud sööginõude pesemise ja toiduainete hoiuruumid. (m. RT 63 — 1931.)

§ 13. Pliit peab olema tehtud glasuurkividest või metallist.

SUNDMÄÄRUS TOIDUAINETE KAUPLUSTE JA TOIDUAINETEGA KAUPLEMISE KOHTA NÕMME LINNAS.

(RT 99 – 1928, art. 608.)

Väljavõte.

§ 2. Toiduainete kaupluse ruumi põrandapind peab olema vähemalt 27 ruutmeetrit suur.

Märkus: olemasolevates 18-ruutmeelrilise põrandapinnaga kauplustes võib kauplemist jätkata.

§ 3. Toiduainete kaupluse ruum peab olema eraldatud eluruumist kindla uksega.

§ 4, Toiduainete kaupluse ruumi lagi peab olema õli- või liimivärviga valgeks värvitud. Samuti peavad olema heledaks värvitud ka seinad või jälle õlivärvi tapeliga tapetseeritud, kusjuures viimasel juhtumil 1 ½ meetri kõrgune (põrandapinnast arvates) heleda õlivärviga värvitud paneel nõuetav on. Põrand võib olla tsemendist, asfaldist, parkettkividest, või mõnest muust veekindlast materjalist, või punnitud laudadest, kuid viimane peab olema värvitud või linoleumiga käetud.

§ 5. Toiduainete kaupluse ruumis peab olema korralik õhupuhastus.

SUNDMÄÄRUS KARASTAVATE JOOKIDE JA TOIDUAINETE KIOSKITE KOHTA NÕMMEL.

64 – 1935, art. 584.)

Väljavõte.

§ 1. Kioski ruum ei või olla otseses ühenduses eluruumiga ega varustatud toidukeetmise koldega.

§ 2. Kioski lagi ja seinad peavad olema siledad ja pragudeta ning õlivärviga valgeks värvitud või õlivärvi tapetiga tapeeditud. Viimasel juhul on nõutav põrandapinnast arvates 1,5 m kõrgune heleda õlivärviga värvitud paneel. Põrand võib olla tsemendist, asfaldist, parkettkividest, mõnest muust veekindlast materjalist, või punnitud laudadest — kuid viimasel juhul- peab põrand olema värvitud. Kioski ruumil peab olema korralik õhupuhastus.

SUNDMÄÄRUS PUUVILJA KAUPLUSTE KOHTA NÕMME LINNAS.

31 – 1936, art. 216.)

Väljavõte.

§ 2. Puuvilja kaupluse ruumil peab olema:

- 1) põrandapinna suurus vähemalt 6 m²,
- 2) kõrgus vähemalt 2,25 m,
- 3) valgustatud välisvalgusega, kusjuures akna pinna suhe põrandapinnaga vähemalt 1:10,
- 4) õhupuhastuse seadeldis,
- 5) põrand tsemendist, parketist, õlivärviga värvitud punnlaudadest või mõnest muust veekindlast materjalist,
- 6) seinad ja lagi siledad ning pragudeta, õlivärviga heledaks värvitud või heleda õlivärvi tapetiga tapeeditud.

§ 3. Kaupluse ruum ei tohi olla otseühenduses elukorteritega,

JÄÄTISE VALMISTAMISE JA SELLEGA KAUPLEMISE SUNDMÄÄRUS NÕMME LINNAS.

(RT 98 – 1935, art. 807.)

Väljavõte.

§ 2. Jäätise tööstuseruurnid peavad olema:

- 1) kõrged vähemalt 2,6 m,
- 2) seinad ja laed siledad ning korralikult õli- või liimivärviga valgeks värvitud,
- 3) põrandad betoonist või mõnest muust mädanemise vastu kindlast ainest,
- 4) valgustatud välisvalgusega, kusjuures akna pinna suhe põrandapinnaga peab olema vähemalt 1 : 10;
- 5) varustatud õhupuhastuse seadeldisega.

§ 3. Tööstuse- ja valmissaaduste hoiuruumid ei või olla otseühenduses pesuköökidega ega väljakäigukohtadega. Tallidest, lautadest, väljakäigukohtadest peavad-need olema eraldatud lindlate seintega.

SUNDMÄÄRUS PIIMA TOOTMISE, ÜMBERTÖÖTAMISE JA TURUSTAMIST KORRALDAVATE ASUTISTE TEGEVUSE NING SISEMISE KORRA KOHTA NÕMME LINNAS.

(RT 12 – 1936, art. 85.)

Väljavõte

§ 5. Piimatööstusel peab olema vähemalt järgmised ruumid:

- a) piima ja piimasaaduste hoiuks,

- b) piima ümbertöötamiseks,
- c) piimanõude puhastamiseks ja
- d) ladus hoitava piima või kergelt riknevate piimasaaduste jahutamiseks,

§ 6. Piimakaupluse ruumil peab olema:

- a) suurus vähemalt 16 m²,
- b) kõrgus vähemalt 2,6 m,
- c) valgustus välisvalgusega, kusjuures akna pinna suhe põrandaga vähemalt 1:10,
- d) põrand kivist, tsemendist või muust siledast, pragudeks veekindlast materjalist,
- e) seinad glasuurkividest, pestavast kunstkivist, krohvitud või puust, viimasel kahel juhul õlivärviga valgeks värvitud,
- f) lagi sile ja pragudeta, krohvitud või laudadest ja õlivärviga valgeks värvitud,
- g) õhupuhastuse seadeldis ja
- h) pesemiseks kraaniga varustatud puhta vee nõu.

§ 7. Piimakaupluse ruum ei või olla otseühenduses eluruumidega ega köökidega.

§ 9. Toiduainete kaupluses võib olla piima ja piimasaaduste müügikoht eriruumis, kuid see peab olema:

- a) suur vähemalt 4 m²,
- b) kõrge vähemalt 2,6 m,
- c) valgustatud akna või klaasseintega, kusjuures valgustuspind tuleb asetada sarnaselt, et ostjal oleks näha piima ja piimasaaduste mõõtmine ning pakendisse asetamine,
- d) seinad, lagi, põrand, lett, riiulid jne. peavad olema ehitatud vastavalt käesoleva määruse § 6 p.p. d, e, f, g, h ja § 7 nõuetele.

SUNDMÄÄRUS LIHAGA KAUPLEMISE KOHTA NÕMME LINNAS.

(RT 99 – 1928. art. 609.)

Väljavõte.

I. Lihaga kauplemise kord kinnistes ruumides.

§ 2. Lihakaupluse ruum ei tohi olla sisemises ühenduses eluruumidega. Olemasolevates lihakauplustes on ühendus eluruumidega ainult kindla ukse kaudu lubatav.

§ 3. Lihakaupluse ruumi põrandapind peab olema vähemalt 10 ruutmeetrit suur.

§ 4. Lihakaupluse põrand peab olema kivist, asfaldist, tsemendist või muust veekindlast materjalist. Samuti peavad olema seinad veekindlast materjalist ja siledad. Puusemad olgu värvitud üleni heleda õlivärviga. Lagi peab olema krohvitud ja lubjatud või värvitud.

§ 6. Lihakaupluses peab olema korralik õhupuhastus

§ 7. Puuhoonetes asuvale lihakaupluste juures peab olema puhas ja korraliku õhupuhastusega kelder või muu külm 11'hahoiu-ruum, mille seinad peavad olema värvitud' või lubjatud ja mille põrand veekindlast materjalist tehtud.

§ 8. Lauad ja letid peavad olema tehtud klaasist, poleeritud, kivist või puust. Puust lauad ja letid peavad olema käetud inglisiinaga tinutatud plekist.

§ 9. Konksud, mille kuiste liha riputatakse, peavad olema üle tinutatud ja puhtad.

II. Lihaga kauplemise kord turul,

§ 30. Müügist järele jäänud lihalagavara tuleb hoida alal ainult puhtas korraliku õhupuhastusega keldris või teises külmas ruumis, mille seinad peavad olema värvitud või lubjatud ja põrand tehtud tsemendist, asfaldist või parkettkividest.

JUUKSETÖÖSTUSE JA KÜÜNTEPUHASTAMISE TÖÖTUBADE MÄÄRUS NÕMME LINNAS.

(RT 102 – 1933, art. 739.)

Väljavõte.

§ 2. Tööloa ruumide kõrgus peab olema vähemalt 2,60 meetrit. Ruumid peavad olema puhtad, valged, kuivad ja tarvilise õhupuhastuse sisseseadega. Põrandad peavad olema siledad, pragudeta ja värvitud või kaetud linoleumiga.

§ 3. Eluruumid peavad olema eraldatud töötoast kindla vaheseinaga, milles eluruumi viiv uks võib olla. Eluruumil peab olema veel eraldi sissekäik.

§ 5. Igas töötoas peab olema jooksva veega (kraaniga) pesemise sissesead.

SUNDMÄÄRUS LEIVAKÜPSETAMISE-, PAGARI-, KONDIITRI-, KOMPVEKI- JA SCHOKOLAADI-KÄSITÖÖSTUSETTEVÖTETE KOHTA.

(RT 11 – 1926.)

Väljavõte.

§ 2. Ettevõtte ruumide kõrgus peab olema vähemalt 10 jalga. Ruumid peavad olema puhtad, valged, kuivad ja tarvilise õhupuhastuse sisseseadega. Keldrites ja keldrikordadel on ettevõtted keelatud.

§ 3. Ettevõtte ruumide seinad ja laed peavad olema täiesti siledad ja korralikult lubjatud või värvitud, pragudeta ja põrandaga tihedalt ühenduses. Seinu papiga või paberiga katta on keelatud,

§ 4. Ettevõtte põrandad võivad olla tsemendist, parkett- või siledaks tahatud kivist või puust tihedalt ilma vanemategi pragudeta kokku löödud ja hõõveldatud mitte alla 2 tolli paksudest laudadest. Mullapõrand on keelatud.

§ 5. Igas töökojas peab õhku Jätkuma vähemalt 2 'kantsülda iga töötajaja kohta.

§ 6. Aknad peavad olema laiuse ja kõrguse poolest ruumidele kohased. Akende valgustusepind peab olema vähemalt 1/12 põrandapinnast.

§ 7. Õhtuse või öösisse töötajemise otstarbeks peab olema sisse seatud otstarbekohane valgustus.

§ 9. Ettevõtte ruumid ei tohi otsekoheses ühenduses olla eluruumidega, pesuköökidega ja väljakäigukohtadega. Tallidest, lautadest, üldistest väljakäigukohtadest ja prügikastidest peavad ettevõtte ruumid olema lahutatud kindla kapitaalseinaga, viimaste puudumisel vähemalt 2 sülda neist eemal asuma.

§ 10. Tooresainete kui ka saaduste hoidmiseks peavad olema eraldi ruumid. Saaduste hoiuruumid peavad ühenduses olema küpsetamisruumiga.

§ 18. Ettevõttes peab olema eriline ruum pealisriiete hoidmiseks ja vahetamiseks. Kus alla 5 töölise, seal võivad riiehooldamiseks kapid olla.

SUNDMÄÄRUS VORSTITEHASTE JA LIHASAADUSTE VALMISTAMISE KOHTA.

(RT 30 – 1934, art. 278.)

Väljavõte.

§ 13. Vorstitehaste ruumid jagunevad: a) töötamise ja h) produktide alalhoidmise ruumideks.

Märkus. Soolikate puhastamine, limanahkade kõrvaldamine ja rasvajätiste sulatamine peab sündima eraldi selleks otstarbeks määratud ruumis, mis ei ole vorstitegemise ruumiga ühenduses.

§ 14. Töötamise ruumide kõrgus peab olema praegu töötavatel — vähemalt 2,60 m ja uutel avatavatel vähemalt 3 m. Ruumid peavad olema puhtad, elektriventilatsiooniga, Tööruumi aknapind peab olema vähemalt 10% põrandapinnast, mõõtes akent lengist lengini ja põrandat seinast seinani.

§ 15. Töötamise ruumis peab tulema iga töölise kohta vähemalt 20 kantmeetrit õhuruumi.

§ 16. Töötamise ruumi, samuti ka soolikate puhastamise ruumi seinad ja laed peavad olema siledad, pragudeta ning tehtud pestavast materjalist 2 m kõrguseni glasuurkividega käetud või heleda õlivärviga värvitud. Põrandad peavad olema tsemendist, parkettkividest või muust valatavast kõvast segust ja vee ärajuhtimiseks restiga varustatud.

§ 17. Vorstikeetmise pliit peab olema väljastpoolt käetud glasuurkividega või poleeritud metalliga. Auru väljatõmbamiseks tööstusruumist peab olema vastav sissesead.

§ 18. Igal vorstitehasel peab liha ja lihaproduktide hoidmiseks olema sellekohane jääruum, kelder või muu vastav jahutus-ruum, mille põrand on veekindel, tasane (resp. sile) ja kõrgesti pestav, seinad ja lagi siledad ja pragudeta ning tehtud pestavast materjalist. Samuti peab see ruum olema hästi ventileeritav.

§ 19. Vorstitehase ruumid ei tohi otsekoheses ühenduses olla eluruumidega, pesuköögiga ega muude ruumidega. Tallidest, lautadest, üldistest väljakäigukohtadest ja prügikastidest peavad olema vorstitööstuse ruumid lahutatud kapitaalseinaga, viimase puudumisel neist olema eemal ehitusesundmääruse nõuete kohaselt.

§ 20. Vorsti teha ses, kus mootoriga töötatakse, peavad masinaruumid muudest tööstusruumidest olema eraldatud kindlate seintega; elektrimootorid võivad asuda ka tööstusruumides.

§ 28. Tööliste tarvitada peab olema eriklosett hea ventilatsiooniga, kuid ta ei tohi asuda töötamise ja laorumis.

NÕMME LINNAMAKSUDE MÄÄRAD 1937. A.

(RT 5 – 1936, art. 40 ja RT 15 – 1937, art. 120.)

Väljavõte.

Maksude nimetus	Maksu suurus	Maksu tähtaeg
Ehitusplaanide kinnitamise ja järelevalve maks:		
a) plaanide kinnitamisel:		
1) plaani muudatuse, täienduse ja eluruumideta kõrvalhooneplaanilt	3 kr.	Plaani kättesaamisel
2) ühekordse elamu plaanilt	5 kr.	
3) katusekorruga elamu plaanilt	7 kr. 50 s.	
4) kahekordse elamu plaanilt	10kr.	
5) enam kui kahekordse elamu plaanilt	15kr.	
6) katusealuste ja ajalehe kioskite plaanilt	3 kr.	
7) tööstushoone plaanilt		
8) avaliku hoone plaanilt		
9) puhtkauplusehoone plaanilt		
b) ehitustehnilise järelevalve eest:		
1) elumajade ühe kantmeetri ehituse mahult	5 s.	
2) tööstushoonete ühe kantmeetri mahult	20 s.	
3) puhtkauplushoonelt ühe kantmeetri mahult	10 s.	
4) avalike hoonete ühe kantmeetri mahult	15 s.	
5) kuuride, keldrite, katusealuste ja ajalehtede kioskite ühe kantmeetri põhipindalalt	5 s.	
Märkus. Maks arvestatakse plaanide alusel.		
Maa-alade partselleerimise ja krundiplaanide registreerimismaks:		
1) Partselleerimisel eraldatava maa-ala ruutmeetrilt plaani alusel	1 s.	Plaani registreerimisel
2) maaplaanilt	15 s	

MITTEKÄSITLETUD NORMID.

1. Siseministri määrus Nõmme alevi piiride kindlaksmääramise kohta (RT 62 – 1923).
2. Vabariigi Valitsuse otsus Nõmme alevi linnaks nimetamise kohta (RT 82 – 1926).

3. Vabariigi Valitsuse otsus tervishoiu kaitse alla võtmise kohta (RT 56 – 1936, art. 495).
4. Elektrivoolu andmise tingimused Nõmme linna elektrivõrgust (RT 49 – 1937, art. 456).
5. Sm. ettevaatus- ja võitlusabinõude kohta tuleõnnetuste vastu ja korstnate ning lõõride puhastamise kohta Nõmme linnas (RT 61 – 1936, art. 528).
6. Juhtnõõrid kinnisvarade hindamiseks (RT 22 – 1933, art. 156).
7. Sm. majade nummerdamise korra kohta Nõmme linnas (RT 66 – 1930, art. 466).